

Pasteurization typically uses temperatures below boiling since at very high temperatures, [casein micelles](#) will irreversibly aggregate (or "[curdle](#)"). There are two main types of pasteurization used today: [High Temperature/Short Time \(HTST\)](#) and "Extended Shelf Life (ESL)" treatment. [Ultra-high temperature](#) (UHT or ultra-heat treated) is also used for milk treatment. **In the HTST process, milk is forced between metal plates or through pipes heated on the outside by hot water, and is heated to 71.7 °C (161 °F) for 15–20 seconds.** (Wikipedia)

Flash pasteurization, also called "High Temperature Short Time" processing, is a method of heat [pasteurization](#) of perishable [beverages](#) like [fruit and vegetable juices](#), [beer](#), and some [dairy products](#). Compared to other pasteurization processes, it maintains color and flavor better, but some cheeses were found to have varying responses to the process.^[1]

It is done prior to filling into containers in order to kill spoilage [microorganisms](#), to make the products safer and extend their [shelf life](#). Flash pasteurization must be used in conjunction with sterile fill technology (similar to [aseptic processing](#)) and therefore has the risk of post-pasteurization contamination if hygiene standards are not rigorously enforced^[2]. **Flash pasteurization is often used for the pasteurization of bulk products such as keg beer, milk, and kosher wines. The liquid moves in a controlled, continuous flow while subjected to temperatures of 71.5 °C (160 °F) to 74 °C (165 °F), for about 15 to 30 seconds.** (Wikipedia)

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ל עמוד א

אמר רבא, הלכתא: יין מזוג: יש בו משום גילוי ויש בו משום יין נסך, יין מבושל: אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך

תוספות מסכת עבודה זרה דף ל עמוד א

יין מבושל אין בו משום יין נסך - כן הלכה ומותר במגע עובד כוכבים מדשתו ליה שמואל ואבלט.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יא הלכה ט

אין מתנסך לעכו"ם אלא יין שראוי להקריב על גבי המזבח ומפני זה כשגזרו על סתם יינם וגזרו על כל יין שיגע בו שיהיה אסור בהנייה לא גזרו אלא על היין הראוי להתנסך, לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו העכו"ם אינו אסור ומותר לשתות עם העכו"ם ז בכוס אחד, אבל יין מזוג ויין שהתחיל להחמיץ ואפשר שישתה ח אם נגע בו נאסר.

רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ט

ואלו הן היינות הפסולין לגבי המזבח: המתוק והמעושן והמבושל באש או בשמש (או)[עד] שנשתנה טעמו בבישול, אבל יין שמחממין אותו בשמש ולא נתנה בו טעם בישול, וכן יין צמוקין ויין מגיתו שלא שהה ארבעים יום, ויין הדליות ויין כרם הנטוע בבית השלחין או בבית הזבלים, או יין גפנים שנזרע זרע ביניהן, או יין כרם שלא נעבד, כל אלו היינות לא יביא לכתחלה ואם הביא כשר.

רא"ש מסכת עבודה זרה פרק ב סי' יג

יין מבושל אין בו משום גילוי ולא משום יין נסך. ויין מזוג כל זמן שיש בו טעם יין יש בו משום יין נסך...ויין מבושל אחר שהרתיח נקרא מבושל דבפרק כירה (דף מ ב) נחלקו אי אמר הפשוט זהו בשולו אבל כשהרתיחו הוי מבושל לכולי עלמא. וכן כתב הראב"ד ז"ל בשם הגאונים. והדבר תמוה כיון שגזרו על יינן משום בנותיהן וכי משום שהרתיחו לא שייכא הך גזירה. ואי משום דלאו בר ניסוך הוא. והלא יין מזוג נמי לאו בר ניסוך הוא. ואפשר לפי שהמבושל אינו מצוי כל כך ומילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה והרמב"ם ז"ל כתב ** שאם נתערב ביין מעט דבש או מעט שאור הואיל ואין ראוי לנסך על גבי המזבח הרי הוא כיון מבושל וכשכר ומותר לשתותו עם העובד כוכבים. ואין לסמוך עליו דעיקר גזירה משום בנותיהם אלא שהחמירו לאסור בהנאה כיון שנתנסך לעבודת כוכבים וכן כתב הרמב"ם ז"ל דאף אם תמצא לומר שלא גזרו אלא ביין הראוי לנסך שכל גזירתם אחשש ניסוך הוא דסמכא מאן לימא לן דאינהו לא מנסכי יין המעורב בו שאור ודבש. הלא הם מקריבים בנות שוח ופירות דקל שאסרה תורה למזבח:

שולחן ערוך יורה דעה סימן קכג

סעיף א

א [סתם יינם של עובדי כוכבים אסור בהנאה. ב] וה"ה למגעם, ביין שלנו. הגה: <א ג [משום גזירת יין שנתנסך לאלילים. ב (א) ד] ובזמן הזה, שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, ג י"א דמגע עובדי כוכבים ביין שלנו <ב> אינו אסור בהנאה, רק בשתייה; וכן סתם יין שלהם, אינו אסור ליהנות ממנו. ולכן מותר לגבות בחובו מן העובדי כוכבים סתם יינם, מפני דהוי כמציל מידם (טור בשם רשב"ם והרא"ש ומרדכי). וה"ה בשאר הפסד, כגון אם עבר וקנה או מכר, ה [אבל לכתחלה ד ו] אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו (הגהות מיימוני פ"ח דמאכלות אסורות והגהות אשר"י ומהר"ם פדואה סי' מ"ו /ע"ו). ויש מקילין גם בזה, ה (ב) וטוב להחמיר. וע"ל סימן קל"ב (שם בשם סמ"ג ואגור בשם הגאונים).

סעיף ג

>ג [יין מבושל שלנו שנגע בו העובד כוכבים, ו מותר. ז] ומאימתי נקרא מבושל, ז משהרתיח על גבי האש.

ביאור הגר"א יורה דעה סימן קכג ס"ק ז

[ז] ומאימתי כו'. דבשבת מ' ב' נחלקו בהפשירו אי זהו בישולו אבל כשהרתיחו לד"ה הוי מבושל. סה"ת והרשב"א והרא"ש וש"פ:

ש"ך יורה דעה סימן קכג ס"ק ז

ז משהרתיח על האש - דהיינו שיתמעט ממדתו על ידי רתיחה כ"כ הרשב"א והר"ן:

ט"ז יורה דעה סימן קכג ס"ק ג

(ג) יין מבושל. - באשר"י כתוב ובי" מביאו...וקשה למה לא כתב הטור כן אלא כתב משום דאין ראוי וכו' ונ"ל דהטור לא רצה לכתוב טעם לא מצוי דגם הרא"ש לא כתבו אלא דרך אפשר ע"כ כתב טעם זה שהוא אליבא דהראב"ד דס"ל אף במזוג ראוי לנסך כמ"ש ב"י בתמד לפי שהוא משובח לשתיה (לא גזרו אלא במקום שאפשר) נמצא דלדידיה שפיר אמרינן סברא זו שכתבתי דלא גזרו אלא במקום שאפשר לגזור אפילו בהנאה:

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן קכג

(ט"ז סק"ג) דאע"ג דאין ראוי לניסוך אסרוהו לגמרי...ובעיקר קושית הרא"ש לא זכיתי להבין דמנ"ל להרא"ש דמגע עובדי כוכבים היה משום בנותיהן. הא בפשוטו במגע ל"ש בנותיהן רק כיון דאסרו סתם יינם בהנאה דהוי כאלו נתנסך מש"ה החמירו ג"כ במגען מחששא דניסוך ואדרבה הלא הרא"ש לשיטתו דס"ל דמגע גר תושב מותר בשתייה ויינו אסור בשתייה. ע"כ דמגע ליכא משום בנותיהן והכי משמע ג"כ מדברי הרא"ש שכל על דברי רשב"ם בעובדי כוכבים שלנו וטעמים הללו מספיקים ביין שלנו שנגע בו עובד כוכבים אבל סתם יינן שאסרו משום בנותיהן וכו' הרי דבמגע ל"ש בנותיהן ובפרט למה שצדד הרא"ש אח"כ די"ל דמתחלה לא אסרו סתם יינם אלא בשתייה אלא דאח"כ שהיו רגילין לנסך אסרו בהנאה בודאי י"ל דבכללא דגזירה א' לא היה בכלל איסור במגען. רק אח"כ כשהורגלו לנסך אסרו גם מגען וא"כ ביין מבושל שלנו דמיירי רק מנגיעת עוכ"ם לכאורה אין מקום כ"כ לקושית הרא"ש וצ"ע:

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן נב

בדבר מיץ מענבים אדומים שנתבשל תחלה יחד עם חרצנים והזגים קודם שנמשך היין אם יש בזה איזה חשש איסור י' תמוז תשל"ב. מע"כ ידידי הרב הגאון מוהר"ר חיים קארלינסקי שליט"א.

הנה בדבר המיץ הנעשה מענבים אדומים ממין מסוים שנעשה כדי להשתמש בו להאדים מיני אוכלין ומשקין הרוצים שיהיו במראה אדמימות ורוצים גם להאדים יין בהם ותחלת העשייה היא שמכניסים את האשכולות הענבים במכונה סגורה ונדרכים שם ומשם נשטפו הענבים הדרוכים יחד עם הזגים והחרצנים למכונת בשול ומתבשלים יחד בחום של יותר מק"פ מעלות ואחר הבשול מועבר הכל ג"כ שלא בידי אדם לגיגית שחומה הוא ק"מ מעלות לשמונה שעות ושם נעשה הפרדה בין המיץ ובין הזגים והחרצנים. ואח"כ הולך המיץ שלא ע"י אדם למכונת בשול אוירי בחום של רע"ה מעלות עד שנשאר רק רבע מכמותו. הנה פשוט שחום של ק"פ מעלות וגם פחות מעט הוא בשול ממש שלא נעשה שוב יין נסך ולכן כיון שהבשול היה עוד מקודם שנפרד היין מהפסולת לא נאסר אף אם היה איזה מקום שאפשר לאדם ליגע בהם, וכ"ש שלפי התעשייה לא שייך שיגע בהם יד אדם, ולחוש שמא ישתדל נכרי אחד לפתוח מקום הסגור כדי ליגע אין שום טעם לחוש לזה דשלא להרויח אין חוששין כלל כמפורש בתוס' ע"ז דף י"ב ד"ה ושדי.

אבל כיון שיש בתי תעשייה שלפני ההפרדה מבשלים רק בק"מ מעלות שאין בזה חשיבות בשול, אף שיש עדיין לסמוך על מה שאחר ההפרדה מתבשל בחום של רע"ה ולא היה המיץ במקום גלוי שיוכל נכרי ליגע בו, וכנראה שחושש כתר"ה שמא יש איזה מקום שהמיץ גלוי, הנה אם יש בכאן איש בקי שמכיר בהחלוק ודאי נאמן. ולפי מה שכותב כתר"ה שאלו שהיו רק בחום ק"מ מעלות גרועים הרבה ואין רוצים לקנותם הרי אף אם הבקי אינו כשר לעדות יש להאמינו כשהוא שכור מבעל היין דלא מרע אומנתו. ועיין בספרי אג"מ חיו"ד סימן נ"ה שהארכתי בזה, וכדכתב גם כתר"ה שלכן לע"ד אין לחוש לזה.

אבל מש"כ כתר"ה שגם לענין דין יי"נ תלוי בגמר מלאכה וכדמצינו לענין מעשר. תמוה, דהא לענין מעשר הוא משירד לבור ויקפה ולענין יי"נ דנאסר משירד לבור אף קודם הקפוי ולר"ה הוא כיון שהתחיל להמשך אף קודם שירד לבור, ולרש"י אף בגת נחשב זה גמר מלאכה למ"ד זה. ובש"ע סימן קכ"ג סעיף י"ז פסק כרש"י, ולכן מיץ זה בלא הטעם שהוא יין מבושל היה נאסר אם היה במקום גלוי אחר שנפרד היין מן הזגים והחרצנים, אבל לדינא יש להתיר כדלעיל.

ומדת החום לענין להתחשב יין מבושל פשוט שהוא ביד סולדת אף שלא מעלה רתיחות דיד סולדת הוא בחשיבות בשול לכל הדינים בדבר לח, ומש"כ הש"ך סימן קכ"ג סק"ז דהיינו שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה פשוט שביד סולדת כבר נתמעט משהו, והוא בערך קע"ה מעלות לחומרא. והנני ידו מוקירו מאד, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן קח

לחשוב יין מבושל שלא ליאסר במגע עכו"ם צריך חום של קע"ה מעלות פרנהייט בערך.

מבואר במס' ע"ז ובשו"ע יו"ד סי' קכ"ג ס"ג "בין מבושל שלנו שנגע בו העכו"ם מותר, ומאימתי נקרא מבושל משהרתיח על האש", וכתב ע"ז הש"ך "דהיינו שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה" וכן הוא בב"י ובביאור הגר"א ז"ל: דאף "דבשבת מ' ב' נחלקו בהפשירו אם זהו בישולו אבל כשהרתיחו לדברי הכל הוי מבושל, סה"ת והרשב"א והרא"ש ושאר פוסקים", ומשמע קצת מזה דסגי בשיעור שהיד סולדת בו דחשיב לכו"ע בישול גמור לענין שבת, וממילא גם משמע דבישוער זה שהיס"ב ה"ז גם חשיב כנתמעט ממדתו וכמו"ש הש"ך, וראיתי בדר"ת אות י"ד שכתב "ועיין בכנה"ג בהגהות ב"י אות י"ד שכתב בשם הרי"א ז"ל [הובא בשלטה"ג במס' ע"ז דף י' ע"א דפוס וילנא] דשיעור מבושל הוא כל שאין שותין אותו כיין דהיינו שנשתנה טעמו מטעם יין עיי"ש, ועיין בס' רוח חיים שהביא כן גם משאר גדולי המחברים", אולם ראיתי בשלחן גבוה שהביא מ"ש בזה הראשונים ומסיים "דבטלה דעתו של השלטה"ג אצל כל הני רבואתא ז"ל דס"ל דכל שהרתיחו ע"ג האש כל שהוא קרוי מבושל שאי אפשר אם לא יתמעט מעט" עכ"ל.

אולם גם ראיתי בא"ז פ"ב דמס' ע"ז אות קנ"ה שכתב שצריך להתבשל "עד שנדע בברור שהרתיח ונתבשל בישול גמור", גם המאירי במס' ע"ז דף כ"ט הביא דיש אומרים עד שיתעבה וי"א עד שיחזור לשליש וגם יש עוד ראשונים שהצריכו בישול חזק, וגם נראה לכאורה דממ"ש המאירי דסגי ברתיחה אחת משמע קצת דכוונתו לומר דסגי בתחלת רתיחה אף שעלתה רק אבעבוע אחת, כי על שיעור שהיד סולדת בו לא שייך כ"כ הלשון של רתיחה אחת, ומזה שגם הוסיף לומר שראוי להחמיר כהאומרים "עד שיתמעט בכדי הראוי לבישול" משמע דשיעור זה הוא בישול יותר חזק מרתיחה אחת, אך היות והשו"ע פסק דסגי משהרתיח על האש ומהוספת הגר"א גם משמע דאין צריכים כלל שיתבשל עד שיעלה אבעבועות וכמו"ש הרשב"א "ואע"פ שלא נתבשל אלא מעט וכשנתמעט ממדתו", לכן רבים נוהגים לא לחשוש כלל למגע עכו"ם במיץ ענבים מפוסטר (אע"ג שמגע נכרי אוסר בין מגתו כמו בין רגיל) אשר בכדי למנוע תסיסה וגם יוכל להתקיים עושים פיסטור שמחמם את המיץ בשיעור של לא פחות משבעים מעלות צלזיוס וה"ז חשיב כהרתיח על האש דמבואר כאן בשו"ע דשרי.

ברם נלענ"ד שיש לפקפק טובא בקולא זו מכמה טעמים, כי נלענ"ד דמבושל שנזכר בש"ס ובפוסקים מיירי דוקא בבישול רגיל דכמו שהתבשל מתבשל בקדירה שעל האש כך היו מבשלים גם את היין, וידוע שתיכף עם תחלת הבישול הכוהל מיד נודף ומתאדה [גם שמעתי שאם מדליקים שם גפרור נעשה שלהבת כמו בהבערה של ספירט] וכמובן שבגלל זה טעם היין משתנה, משא"כ בזמננו הפיסטור נעשה כשהיין והמיץ הם בתוך צנורות סגורים, ולכן הן אמנם דלגבי זה שצריכים שתחסר מהמדה שפיר מסתבר דאף שבגלל זה שהוא סגור ומסוגר לא נחסר כלום מהיין, מ"מ מבושל מיהו הוה כיון דמה שלא נחסר הוא רק מפני שזה סתום ואי אפשר כלל להיות אידיו אבל חשיב שפיר מבושל, אבל מ"מ נראה כיון שאם נחסר מהמדה והכוהל יצא מהיין והתאדה הרי ידוע שטעם היין משתנה מאד ולכן אין דרך הנכרים לנסך יין כזה, משא"כ בפיסטור של זמננו אשר מלבד שהטעם לא משתנה בגלל זה שסגור ואין אידיו, גם עושים עוד תחבולות בחכמה שלא יהא שום שינוי בטעם היין, ושמעתי ממומחה שהמון העם אינו יכול כלל להרגיש ולהבחין שום הבדל בין מפוסטר ללא מפוסטר, /הערת המחבר/ +קבלתי תגובה לדברים אלה מרב חשוב בארה"ב ז"ל: בהיותי במדינות צרפת וספרד בעד ייצור יין כשר נוכחתי לדעת אשר שם אין מניחים לפסטר את היין, יען אשר חימום הפיסטור אף לרגע מפסיד את טעם וריח המשובח בין מטבעו שע"י הפיסטור אותו טעם וריח הטבעי נפגם ונאבד, וע"כ נקרא יין מבושל, והרגיל בין טבעי ירגיש תיכף את הבישול, וע"כ האומנים בתעשי' של יין אינם מרשים בשום אופן לפסטר את יינם, כי בזה טעם יינם נפגם, ובמדינות אלו אין נוהגים כלל לפסטר את היין זולת יין כשר הנעשה למשלוח לארה"ב וכמובן עכ"ל, לאחר שקבלתי מכתב זה הוספתי לשאול מעוד ג' מומחים גדולים בשטח זה, ושנים מהם אמרו לי כמו שכתבנו, ובנוגע למיץ ענבים אמר לי אחד מהם שעיקר אומנותו הוא בפיסטור של מיץ, שאם הפיסטור נעשה בדיוק כמו שצריך, גם מומחה לא יוכל להרגיש שום הבדל בטעם, ולכן חושבני שלדינא כנים הם דברינו, כי אף אם יש קצת הבדל מ"מ לענין נד"ד אין לזה שום משמעות גם בפיסטור של יין הנעשה כאן בא"י, ואין זה כלול בדין של מבושל הנזכר בש"ס ופוסקים. + וא"כ מנין לנו להקל גם בזה לא להזהר ממגע נכרי.

הרי הרשב"א שכתב בתשובותיו ח"ד סי' קמ"ט דמותר "אע"פ שלא נתבשל אלא מעט ובשנתמעט ממדתו" הוא עצמו כתב שם: כל יין ששמו עליו גזרו ואסרוהו - אבל המבושל נשתנה שמו והכל קוראין אותו יין מבושל. וגם בתוה"ב בית חמישי שער שלישי לאחר שהאריך להקל בשיעור בישול כתב נמי: "וחומץ ויין מבושל היינו טעמא משום שאין טעמו יין ואין שמן יין סתם ולפיכך לא גזרו בהם" ומסתבר שהמבושל היה ניכר בטעמו וריחו ומראיתו, גם במשמרת הבית כתב שם "דלא עדיף מיין מבושל שאמרו שאין בו משום יין נסך מפני שנשתנה שמו וטעמו קצת", גם ראיתי בכנה"ג סי' קכ"ג בהגהות ב"י אות ט"ז שכתב דמה שאמרו בירושלמי דמתוק אין בו משום יין נסך מיירי בנעשה מתוק ע"י בישול ולכן לא הוצרכו הפוסקים לבארו כיון דהוי בכלל מבושל, והוא כדאמרן שהבישול מאדה ומוציא מהיין את הכוהל ולכן נעשה מתוק, גם מהמבואר בש"ס לענין הפרשת תרומה מיין מבושל על שאינו מבושל וכן אם מותר לבשל יין של תרומה ושל שביעית ד"א שנשתנה למעליותא וי"א לגרועותא וגם נתמעט משותיו, מכל זה משמע שיש שינוי ניכר ביין ע"י הבישול עיין בב"ב צ"ז, ופשוט הוא לענ"ד דבישול של פיסטור שפיר מותר לתרום ממבושל על שאינו מבושל וגם מותר לבשל לכתחלה בין בתרומה ובין בשביעית, כי הפיסטור רק קוטל את החיידקים ותו לא מידי.

ועיין גם במאירי על מס' ע"ז כ"ט ע"ב לאחר שהביא תחלה כמה שיטות בענין שיעור בישול הוא מסיים בהאי לישנא: "וסוף הדברים בענין זה לדעתי כל שהוא מבושל עד שנשתנה טעמו מכמות שהיה מחמת בישולו או ריחו או צבעו שכל שנשתנה בטל חינו ואין חבית ניסוך עליו" וכן כתב שם בדף ל' ע"א "הואיל והגוי מכיר שינוי ריחו להדיא אינו מנסכו ומעתה מגעו מותר אף בשתיה", עיי"ש. וכתב נמי "והרי יין זה מתוך שלא נשתנה לא טעמו ולא ריחו ולא צבעו לא זזה חבתו וכ"ש במה שלא ניכר בו כלל וזה ממה שצריך להזהר בו" עכ"ל, (גם בשד"ח מערכת יין נסך כתב "במבושל עד שנתמעט ממדתו אינו משובח לשתיה ואפשר דמפני שאינו משובח לשתיה חשיב מלתא דלא שכיח") אך צ"ע דבגמ' פסחים ק"ז ע"א כתב המאירי "לענין ניסוך כל שנתבשל באש אעפ"י שלא נשתנה טעמו או בשמש ונשתנה טעמו פסול" וכן כתב בב"ב צ"ז בשם גדולי המחברים, ונראה שברמב"ם דפוס ווארשא שכתוב שם בפ"ו מאיסורי מזבח ה"ט "היינות הפסולין לגבי המזבח - והמבושל באש או בשמש או שנשתנה טעמו בבישול" יש בזה טעות הדפוס ובמקום או שנשתנה צריך להיות "עד" שנשתנה וכך היא הגירסא ברמב"ם דפוס רומי, והיה אפשר לפרש דמ"ש "שנשתנה טעמו" קאי אתרוויהו גם על בישול באש, אולם מהמאירי רואים שהבין בדעת הרמב"ם דקאי רק על שמש משא"כ בנתבשל באש אין צריכים כלל שישתנה טעמו, וכן משמע קצת מזה שאח"כ רק הזכיר שם הרמב"ם "שמחממים אותו בשמש ולא נתנה בו טעם בבישול", ולכאורה המאירי סותר את דבריו שכתב פעמים רבות דלא נקרא מבושל אלא א"כ נשתנה, ולכן נלענ"ד שרק לענין נסכים של קרבנות הוא דפסול אפי' בלא נשתנה הטעם משום דחשיב כנשתנה מבריתו וכמו בדם ושמן שבישולם, משא"כ לענין מגע נכרי.

ואף שלכאורה אפשר לומר כיון דמעיקרא בשעה שגזרו על מגע עכו"ם הוציאו את המבושל מכלל הגזירה, ואע"ג שזה היה מפני שלא היה נהוג אז לבשל את היין כשהוא סגור ואילו בזמננו נשתנה הדבר, אפי"ה יכולים לומר דה"ז חשיב כאילו אנו באים מעצמנו להוסיף על גזירת חז"ל ולאסור גם מה שלא היה בכלל הגזירה, כי כך הוא הכלל דכיון שהיה מותר בשעת הגזירה תו לא הוי בכלל האיסור ואין לנו אלא מה שגזרו חכמים, ובפרט שידוע דבזה"ז אין הנכרים רגילים כלל לנסך והרמ"א כתב משום כך ביו"ד סי' קכ"ג דמגעם אוסר רק בשתיה ולא בהנאה, וקצת דוגמא לכך ממ"ש בגמ' ב"ב י"ט ע"א דלפיכך שריא הטמנה בשבת בסלעים לפי שאין דרכן של בני אדם להטמין בסלעים, ועיי"ש בתוס' שכתבו: "דכיון דלא שכיחא היא כלל שרי להטמין בהן דבמילתא דלא שכיחא לא גזרו בהו רבנן, וכן מנהג שלנו שאנו נוהגים להטמין בסלעים שהאש יוצא מהן", הרי חזינן דאף שבזמן בעלי התוס' נשתנה המצב והיה שכיח להטמין בסלעים, ואולי מפני שהקדירות שלהם כבר היו יותר חזקים שלא נשתברו מהסלעים, ואפי"ה נהגו בשבת להטמין בסלעים כיון דמעיקרא בשעת הגזירה לא גזרו על אבנים עיי"ש (אף שלענ"ד הוא חדוש גדול דאע"ג שמוסיף הבל וגם שכיח ואפי"ה שרי), וגם ראיתי באבנ"ז יו"ד סי' קט"ז שהביא בזה מהאחרונים שכתבו כעיי"ז לענין שיעור גריס בכתמים דאף שבזה"ז אין מאכולת שיהיה בה דם אפי' מעט פחות משיעור גריס, מ"מ כיון דבשעה שגזרו על הכתמים היו מאכולת כאלה אין הדין משתנה וכל פחות מגריס לא הוי בכלל הגזירה, ויש עוד כמה דוגמאות לכך, מ"מ נראה דבנד"ד אין זה חשיב כלל כגזירה חדשה כיון שמעיקרא לא התירו אלא בבישול כזה שמחסר ממדתו ונשתנה טעמו וריחו ואילו כל זה אינם בפיסטור שבזמננו.

ומיהו לענין זה שכתב הרא"ש במס' ע"ז דטעמא דלא גזרו על מבושל הוא מפני "שהמבושל אינו מצוי כל כך ומילתא דלא שכיחא לא גזרו", וכן כתב גם הרמב"ן בדף ל"ו ע"ב דהוא "מפני שאינו מצוי כ"כ לחוש לו", וכן כתב שם גם הריטב"א כיון שאינו מצוי אצל הכל לכן לא גזרו (גם בשד"ח הנ"ל כתב "כי ההיתר של מבושל הוא משום מילתא דלא שכיחא כמו"ש בב"י ובפוסקים") ועיין גם בט"ז מ"ש בזה, מ"מ נראה דלענין זה יכולים לומר דאע"ג שבזמננו יין מפוסטר מצוי מאד וגם אפשר שאין דרכם כלל להבחין בנסך שלהם בין מפוסטר ללא מפוסטר, אפי"ה יכולים לומר כדאמרן לעיל דהרי זה חשיב כגזירה חדשה שלא היתה קודם וכהיא דהטמנה בסלעים, וממילא דלהך טעמא גם אפשר דשפיר שרי אפי' אם לא ניכר וגם אין הנכרי יודע שזה מפוסטר כיון דבשעה שגזרו היה יין כזה מילתא דלא שכיחא, אבל מ"מ כיון שבפיסטור הנעשה בזמננו לא משתנה כלל טעם והריח שפיר מסתבר דאין זו גזרה חדשה, ואף לפי מה שיש בזכרוננו דיש מי שכתב דמה שאין הנכרים מנסכים יין מבושל הוא מפני שע"י הבישול ניכר שזה מיועד וגם נעשה בו מעשה לשתית בני אדם ולכן גנאי הוא להם לעשותו נסך אך גם זה לא שייך כלל בפיסטור שעושין ביקבים כדי שיוכל להתקיים יותר.

אשר על כן נראה דמ"ש בשו"ע דמשהרתיח על האש לא נאסר במגע עכו"ם מיירי דוקא בכה"ג שמראה היין נשתנה מחמת הבישול ולכן אמרינן דכיון שניכר הנכרי יודע שזה מבושל ולכן אין לחשוש למגעו. אבל בכה"ג דליכא שום שינוי ואי אפשר כלל להכיר אם זה מבושל או לא מהיכ"ת לא נחשוש לנסך במגעו אפי' אם הנכרי יודע שנעשה בו פיסטור להמית את החיידקים, וראיתי בד"ר"ת ס"ק י"ג שכתב בפשיטות על דין זה שבשו"ע עיין בס' ערך השלחן הספרדי או"ד שהביא מהס' בני דוד דין מבושל דמותר היינו דוקא אם ידע הגוי שהוא מבושל עכ"ד, וכן ראיתי בס' זכרנו לחיים יו"ד ח"ב דף ל"א ע"ב שהביא באות י' מכמה מחברים דבעינן "שהגוי יודע שהוא מבושל וכן בכלול מבושל והגוי אינו יודע שהוא מבושל אין היתר למגעו", גם ראיתי בס' הר יראה (ברגמן שנדפס מחדש) שהעתיק בס' כ"א את דברי הבני דוד הנ"ל ואע"ג שכתב שם הבני דוד שיש "מבושל הוי משונה כל כך וכו"ע ידעי - אפי"ה כתב דצריכים שידע הגוי שהוא מבושל" ורק לבסוף הוא מסתפק דאפשר שגם בלא ידיעה יבין הנכרי שזה מבושל, ולכן מסתבר דכיון שעיקר האיסור הוא משום בנותיהם ולפיכך מחמירים גם במגע של גר תושב לאסור בשתיה כמבואר ביו"ד סי' קכ"ד ס"ב, ועיין גם בחדושי רעק"א כאן בס' קכ"ג ובאבנ"ז סי' קט"ז שכתב והעיקר נראה שגם הרא"ש סובר דמגע נכרי אוסר משום בנותיהם וטעם זה הרי שייך שפיר גם בזה"ז וגם במפוסטר, ולכן נראה אף דמעיקרא בשעה שגזרו לא רצו חכמים

לגזור אלא באופן ששייך גם החשש של נסך מ"מ כשאין ניכר כלל על היין שזה מבושל אפי' אם ידוע שזה מפוסטר מסתבר דבצירוף כל הדברים שכתבנו יש לחשוש שהנכרי אוסר במגעו.

מכל האמור עד כה נראה שלענין ברכת פה"ג או לענין בישול יין של שביעית מסתבר שלכו"ע יש לברך בפה"ג על יין מפוסטר אפי' להסוברים שמברכים שהכל על יין מבושל, וגם מותר לבשלו בשביעית, אולם לענין מגע נכרי נראה דאף שכח דהיתירא עדיף וגם כתב הש"ך בסי' קכ"ד ס"ק ל"ג על מגע נכרי כיון שהוא רק מדרבנן יש להקל בספק, וגם אע"ג שכלל גדול הוא דאין לנו אלא מה שגזרו חז"ל ולא להוסיף על גזירתם, מ"מ מכל הלין טעמי דאמרן אינני יודע איך אפשר להקל ולסמוך על פיסטור שרק ממית את החיידקים לחושבו כמבושל אע"ג שלא ניכר בו שום שינוי ולא נחסר כלל מהמדה וגם לא נשתנה כלל טעמו וריחו וכולם קורין אותו בשם יין סתם ולא יין מבושל, וגם יין כזה הרי שכיח ומצוי מאד, ולכן חושבני דיש להקפיד ולהזהר בזה ממגע נכרי, וגם מאלה שדינם כנכרי לענין זה, בין ביין ובין במיץ ענבים.

שו"ת הר צבי יורה דעה סימן קיא

בענין יין נסך. נשאלתי מרב אחד בארצות הברית, על בית חרושת של נוצרים שעושים שם יין, ותעשיית היין היא בדרך זאת: מניחים הענבים ע"ג רשת שבכח החשמל סובב הולך ועובר תחלה דרך בריכה של מים כדי לנקותם ומשם עובר הרשת עם הענבים לתוך מכונה להפריד השריגים מהענבים, ומן המכונה יוצא הרשת עם הענבים לבד ומסתובב הרשת עד שהענבים נופלים לתוך יורה העומדת על האש והענבים יוצאים מהיורה כשהם מבושלים והולכים ונופלים ע"ג שולחן וכשהם מצטברים לצבור גדול יורד עליהם מכבש וכובשם וסוחטן והיין נחל מן השולחן לתוך הבריכה מיוחדת לקליטת היין. והשאלה באה אם יין זה מותר לשתייה.

והנה רב אחד הקיל להם והורה שהיין הזה שלא נגע בו יד נכרי אלא לאחר שנתבשל, מותר לישראל, מפני שעל יין מבושל לא גזרו לאוסרו משום יין נסך.

ולדעתי יש לפקפק בזה, שמשלשון הרמב"ם, הטור והשו"ע יור"ד (סימן קכג), שכתבו ההיתר של יין מבושל לגבי יין ישראל ונגע בו עכו"ם, משמע שדוקא ביין ישראל ונגיעת עכו"ם התיירו במבושל, אבל לא בסתם יינם של עכו"ם. והדברים מוסברים עפ"י קושית הרא"ש (הובא בב"י בטור יור"ד סימן קכג) שהקשה, וכי משום שהרתיחו לא שייכא הך גזירה משום בנותיהם, ונראה שלפיכך כתב הרמב"ם ההיתר של יין מבושל רק לגבי יין של ישראל ונגיעת עכו"ם, משום שבין ישראל ומגע עכו"ם ליכא משום בנותיהם, שהרי היין של ישראל הוא וליכא גזירה משום בנותיהם אלא בסתם יינם שהיין של העכו"ם, אבל בין של ישראל ומגע עכו"ם, כל האיסור הוא משום שמחשבת העכו"ם לע"ז וחיישינן שמא נסך אותו וכמו שכתב הרמב"ם (פי"א מהל' מאכלות אסורות ה"ד): וכל יין שיגע בו העכו"ם הרי זה אסור שמא נסך אותו שמחשבת העכו"ם לעבודת כוכבים, וכתב דין זה בהלכה נפרדת מדין סתם יינם, שכתבה בהלכה שלפניה שהיא מטעם הגזירה של בנותיהם. וכן משמע מדברי הטור בשם הרא"ש דהגזירה משום בנותיהם לא שייך אלא בסתם יינם של עכו"ם אבל לא ביין של ישראל ונגיעת עכו"ם, שהביא בשם הגאונים דבזה"ז אין איסור הנאה במגע של נכרי ביין שלנו דנכרים בזה"ז אין רגילים לנסך וכו' וא"א הרא"ש ז"ל האריך בו וסיומ דבריו וטעמים הללו מספיקים למגע נכרי ביין שלנו אבל בסתם יינם שאסרו בהנאה משום בנותיהן אין טעם להתיירו, עכ"ל. וכן ראיתי בחידושי רעק"א (יו"ד סי' קכג) בט"ז (ס"ק ג) שכתב בפשיטות שבמגע עכו"ם לא שייך משום בנותיהם והביא ראיה ממגע גר תושב שמותר בשתייה ויינו אסור בשתייה.

וכמה מדוקדקים הם בזה דברי הרמב"ם שם בהלכה ט שכתב: אין מתנסך לעכו"ם אלא יין שראוי להקריב על גבי המזבח ומפני זה כשגזרו על סתם יינם וגזרו על כל יין שיגע בו שיהיה אסור בהנייה לא גזרו אלא על היין הראוי להתנסך, לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו העכו"ם אינו אסור ומותר לשתות עם העכו"ם בכוס אחד, עכ"ל. הרי שלענין היתר הנאה במבושל הזכיר גם סתם יינם ואילו לענין היתר שתייה הזכיר רק יין מבושל של ישראל שנגע בו העכו"ם. ובביאור הדברים יש להקדים דמה שאסרו יין של עכו"ם בהנאה יש שתי שיטות, דעת הר"ן וסייעתו דזה שיש חילוק בין יין לפתן ושמן של נכרים, הוא משום דבין כשעמדו למנין לאוסרם משום בנותיהן החמירו ביין במיוחד לאוסרם גם בהנאה משום חשש ניסוך ומתחלה היתה גזירה אחת על היין לאוסרו גם בהנאה. אבל הרשב"א בתוה"ב וכן ס"ל להתוס' בשבת (דף יג ע"ב) דאיסור יין גזירה אחת ומתחלה אסרו יין בהנאה משום גזירת ניסוך, וכבר הקשו התוס' בשבת שם, מ"ש שהחמירו ביין טפי מפתן ושמן לאסור גם בהנאה, ותירצו שם שהחמירו ביין דאיכא ביה גם חשש ניסוך, אבל הרשב"א בתוה"ב ס"ל דבשעה שגזרו משום בנותיהן גזרו על פתן ויין ושמן בחדא מחתא, שלא נאסרו רק בשתייה, ושוב אח"כ שראו שיש ג"כ ביין חשש ניסוך הוסיפו לאסור יין גם בהנאה.

והנה לפי שיטה זו ששתי גזירות היו ביין, שמתחילה לא אסרו סתם יינם אלא בשתייה ומשום בנותיהן, ושוב הוסיפו לאסור יין גם בהנאה משום חשש ניסוך, מתבארים דברי הרמב"ם כמין חומר, שלגבי איסור הנאה שהוא משום חשש ניסוך אף בסתם יינם אין להחמיר ביין מבושל שהוא אינו ראוי להתנסך. משא"כ לענין איסור שתייה שהוא משום בנותיהם, אף במבושל החמירו בסתם יינם וכקושית הרא"ש וכי משום שהרתיחו לא שייך הך גזירה. אולם ביין של ישראל ובנגיעת עכו"ם שלא שייך בו הגזירה משום בנותיהם ולא נכללה בגזירה הראשונה וכל האיסור בשתייה

אינו אלא משום חשש ניסוך ומשום שסתם מחשבת עכו"ם לעבודת כוכבים, לכן כשהוא מבושל שאינו ראוי להתנסך מותר אף בשתייה.

וכעין זה, ראיתי מי שתירץ קושית הב"י הנ"ל, על הפוסקים דמתירין יין שנתערב בתבשיל, והלא לא למדו רק מאלונתית כברייתא ושם פרש"י דרק בהנאה מותר וכו'. ולפי דברינו ניחא שבאלונתית המדובר הוא בין אלונתית שלהם דאיכא הגזירה משום בנותיהם ולפיכך אסור לכל הפחות בשתייה כמו פת ושלקות ורק בהנאה מותר דלא שייך בו ניסוך, אבל בתבשיל שיש בו יין של ישראל ונגע בו נכרי שלא שייך בו משום בנותיהם, מותר אף בשתייה.

היוצא מכל זה שבסתם יינם של עכו"ם יש להסתפק אם מותר אף כשהוא מבושל ועיין בפרישה ס"ק ט וס"ק ח וצ"ע.

שו"ת מנחת יצחק חלק ז סימן סא

א' ע"ד בישול יין להצילו מאיסור מחמת נגיעת עכו"ם. ב' ע"ד כתיבת השם בילא.

בס"ד עיה"ק ירושלים ת"ו יום ד' ל"ד למנב"י תשל"ו לפ"ק. שוכט"ס א"ת הרה"ג וכו' מוה"ר יעקב יחזקאל פאזען שליט"א דיין דק"ק קע"י נוי - יארק יע"א. אחדש"ת. ע"ד שאלתו ביין מבושל רכוז שהוסר ממנו הרבה לחלוחותו ע"י שמחמים אותו לחום של מאה וארבעים מעלות פרנהייט ולמעלה עד בערך מאה ושמונים מעלות פרנהייט (בישול מעלה רתיחה הוא מאתיים ושתיים עשרה מעלות פרנהייט) תחת ואקום, שעל ידו יכול להתבשל ולהתמעט בלי שיגיע עד שיעור מאתיים ושתיים עשרה מעלות פרנהייט, והטעם שעושים זה שאם מעלים חומם יותר מזה ישרוף הסוכר שבתוכו ויתקלקל מעט היין, אבל כשעושים במעלת מאה וארבעים מעלות פרנהייט - שבדאי הוא כבר יד סולדת בו - לא ישרף, ומ"מ יתמעט ומעלה אבעבועות במעלת חום כזה, ושאלתינו הוא, כיון שבאמת יכולים להשיג זה כבר במעלת חום פחות מזה, שאין בו חום יד סולדת בו, אם עושים ואקום יותר חזק, ונפעל ממש אותו פעולה התמעטות, וגם מעלה אבעבועות, אם באמת אפילו שהוא יד סולדת, שאין עושים ואקום חזק, אם נקרא מבושל לנוגע למגע עכו"ם, שלא יהי' אוסר בנגיעתו אחר שהחזירו מים לתוך אותו הרכז שיהי' בחוזק שיעור מיץ ענבים, - הנדון הוא כיון שבאמת אין רתיחתו משנה הטעם, לא נקרא בישול, או דלמא כיון שהוא יד סולדת, וגם מעלה אבעבועות ומתמעט בזה, שפיר נקרא בישול, הלא אם אדם יבשל במעלת הר גבוה מאד גם כן אינו צריך לבשל במעלת חום של מאתיים ושתיים עשרה מעלות פרנהייט, ויבשל בהרבה פחות מזה.

הדבר נוגע לנו הרבה שלדאבוניו (כלומר משום חשש מגע נכרי בסעודות גדולות בשמחות) צריכים הרבה יין מבושל, בפרט במיץ ענבים שקשה לבשלו (היין סתם יכולים לבשל והוא בנמצא, אבל במיץ ענבים יש רק בדרך זה לעשות רכז), ואם יכולים לסמוך על זה שהוא מבושל יהי' לנו עזר מזה. - כת"ר כששאלתי אותו בע"פ הי' דעתו נוטה שנקרא יין מבושל, ומכ"מ ביקש ממני לכתוב השאלה בכתב עכ"ל.

והעולה מדבריו הנ"ל שכבר נהגו היתר לבשל יין להציל מנגיעת עכו"ם, והספק רק על יין מיץ ענבים שא"א לבשל רק בדרך הנ"ל.

הנה כבר גליתי דעתי בע"פ שבנוגע אם הוי בכלל בישול לנדון נגיעת אינו ישראל, דעתי נוטה להקל, (זולת מה שיש להעיר כדלהלן), דהנה בהא דאימתי נקרא מבושל לנגיעת אינו יהודי, מצינו בראשונים ג' שיעורים, א' משהרתיח ע"ג האש, כלשון הש"ע (יו"ד סי' קכ"ג סעי' ג'), והוא מדברי הרא"ש והראב"ד והרשב"א והר"ן בשם הגאונים, - ב' שנחסר ע"י האור ממדתו, והוא מהרמב"ן שהביא הר"ן, והיש מי שאומר שהביא הרשב"א והר"ן, והרשב"א והר"ן כתבו להשוות הדיעות, משום שא"א לרתיחה בלא מיעוט, והובא כ"ז בב"י, ובספר הישר לר"ת (דע"ד ע"ג דפוס וויען) כתב, ויש לנו לדקדק מי יודע כמה בישולו וכו', אלא נאמר הלך אחר לבות בני אדם שאומר איזה מבושל שהרתיח יפה יפה וכו' עכ"ל, אבל דברי ר"ת לא הובאו בב"י ובש"ע, ואין לנו אלא פסק הש"ע שכתב משהרתיח ע"ג האש, אלא שהש"ך הוסיף בזה הלשון דהיינו שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה כ"כ הרשב"א והר"ן עכ"ל, וכוונתו למה שכתבו הרשב"א והר"ן להשוות הדיעות כנ"ל, והסברא נותנת, באם ישנם ב' התנאים הנ"ל משהרתיח ע"ג האור ונתמעט מדתו, יהי' באיזה אופן שיהי', הוי בכלל בישול, שבכה"ג בודאי יש לילך אחר לבות בני אדם כמ"ש ר"ת הנ"ל, שבדאי בלבות בנ"א = בני אדם = כן הוא, וכמו שמתבשל ע"י סיר לחץ, אף שמתבשל מהר יותר מבישול הרגיל, שלא יעלה על הדעת מי שהוא של"ה בכלל בישול.

ועוד י"ל בזה, דהנה אף שהרשב"א והר"ן משוים הדיעות כנ"ל, אבל הפירוש הפשוט היא שהרמב"ן חלק עליהם להחמיר, וכמבואר בת' תשב"ץ (ח"א סי' כ"ט) וז"ל ולענין שיעור רתיחתו ששאלת מאימתי נקרא מבושל, כבר ביארוהו הראשונים, כי הגאונים ז"ל כתבו שמשעה שהרתיח נקרא מבושל, אבל הרמב"ן חלק והביא ראי' שאינו נקרא מבושל עד שיחסר ממדתו, והרשב"א ז"ל להעמיד דברי הגאונים ז"ל, אמר שהכל ענין אחד ושיעור אחד שע"י רתיחה הוא מתמעט עכ"ל, ומוכח דזולת דברי הרשב"א הי' מחלק בין השיטות, והראיה שיש קצת זמן משהרתיח היינו שנעשה יד סולדת בו עד שמתמעט, ואפ"ל כן בכוונת הרשב"א שאחר שהשווה הדיעות, סיים בזה"ל, וקבלת הגאונים תכריע עכ"ל, ונראה דרצ"ל דקבלת הגאונים שס"ל כל שהרתיח נעשה מבושל, תכריע, בין על המציאות שא"א לרתיחה בלא מיעוט, ובין על ההלכה, דאם יש חילוק במציאות, הלכה כקבלת הגאונים, ולפי"ז אין לפנינו רק השיעור משהרתיח ואין לשער

משימעט, וצ"ע לפי"ז מה שהוסיף הש"ך על דברי הש"ע, דהיינו שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה, ושכ"כ הרשב"א והר"ן, דהרי לפי הנ"ל, לפי דברי הרשב"א אין לנו לשער רק משהרתיח כנ"ל.

והנה באמת צ"ע לי מאד דברי הרמב"ן, שכתב שכשחסר ע"ג האור ממדתו נעשה מבושל, מדגרסינן בירושלמי, אין מבשלין יין של תרומה מפני שממעיטו ממדתו עכ"ל, והובא בב"י שם, דמנא לן ללמוד שיעור בישול לענין יין נסך מתרומה, דלמא נלמוד משיעור בישול בשבת, דכתב הפמ"ג (או"ח סי' רנ"ד א"א סק"א), לענין מים ויין ושמן, שאין האש פועל בו להכשיר כ"כ, דנאכל חי ג"כ, והבישול הוא החימום עיי"ש, ואף בדבר שצריך שיעור כמאב"ד = כמאכל בן דרוסאי = לענין שבת, כתב החזון איש (ה' שבת סי' נ' אות ט'), וז"ל, ונראה דכל שנעשה יד סולדת יש בו משום מבשל, אע"ג דלענין חיוב צריך שיתבשל כמאב"ד, מ"מ איסורא איכא כל דנעשה היד סולדת וכו' עכ"ל, והירושלמי בעצמו ס"ל לענין יי"נ = יין נסך = שיעורא אחריתי, דאיתא שם (בע"ז פ"ב ה"ג) ר"ס בשם ריב"ל החד והמר והמתוק אין בהם משום גילוי ולא משום יי"נ וכו', והמתוק מהו חמרא מבשלה עכ"ל, ופי' הפנ"מ שמבשלין אותו לבדו עד שנעשה מתוק עכ"ל, אך מדלא הביאו הפוסקים הנ"ל, ש"מ דלא ס"ל כן, אבל גם לומר דתלוי בתרומה מנא לן, אבל החסרון ידיעת בית רבן שלנו לא מעלה ולא מוריד, וצריכין אנו לקבל את דברי הרמב"ן באהבה וברצון, אבל זה הי' נראה דאחר שהשוו הרשב"א והר"ן הדיעות, אין לנו ב' שיעורים, אלא שיעור אחד משהרתיח שכולל שניהם יחד כנ"ל, וצ"ע דברי הש"ך הנ"ל.

ואם צדקו דברינו הנ"ל, מיושב מה שהביא הדרכי תשובה (יו"ד סי' קכ"ה ס"ק י"ד) מתשו' מוהררי"ף (סי' כ"א), דגם ע"י עירוי הוי כמבושל לענין יי"נ, דאף דפליגו הפוסקים אם עירוי כמבושל, מ"מ נראה כיון דאינו אלא איסור דרבנן, יש לסמוך על הסוברים דעירוי הוי כמבושל עיי"ש, ואין בנמצא אצלי ספר הנ"ל, וקשה דהרי אף אם עירוי כמבושל, אבל ודאי אינו כחו יפה יותר מיד סולדת בכלי ראשון, וש"מ דס"ל דמכ"ש יד סולדת בכלי ראשון מהני.

ואם היינו אומרים כנ"ל, שוב כיון דבחום הנ"ל, הגיע לשיעור יד סולדת בו, אף בלתי התחבולה של חוזק הואקום, כבר יש מקום להתיר, אבל למעשה אין לנו לסור אפילו כמלא נימא מדברי הש"ך הנ"ל, שהטיל תנאי מוסיף על השיעור משהרתיח ע"ג האש המבואר בש"ע, דצריך גם שיעור שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה, וגם ר"ת הנ"ל בספר הישר כתב, שהרתיח יפה יפה כנ"ל, ונראה שזה יותר מיס"ב, וכן בחכמת אדם (כלל ע"ה סי' י') דייק וכו' שנתבשל גמור על האש עד שנתמעט ע"י הרתיחה עיי"ש, והיינו כדברי הש"ך הנ"ל, לכן אין להתיר בלי תנאי של התמעטות, אבל בנד"ד דשפיר נתמעט הרבה ע"י רתיחה, אלא שמסייע לזה חיזוק הואקום, שפיר יש לצרף כל הנ"ל להיתרא.

אכן יש לי פקפוק בגוף הענין לסדר יין מבושל בסיטונים, כדי שלא יהי' נאסר במגע עכו"ם, דהנה להרא"ש (ע"ז ל'), לא פסיקא לי' להיתרא הא של"ה בר ניסוך לבד, אלא צריך ג"כ שיהי' מילתא דלא שכיחא, והובא בב"י שם (סי' קכ"ג) ובב"ח וטו"ז שם, וא"כ כאשר המנהג לעשות כן, שוב הוי מילתא דשכיחא, ועי' בדרכי תשובה שם (סק"י) שהביא מספר שו"ת תפארת אדם (חיו"ד סי' ל"ב) שכתב בתוך דבריו בזה"ל, והרי הטעם דיין מבושל שם הוא משום דלא שכיח לבשל יין, ולא גזרו עליו רבנן, והרי חומץ זה שכיח לבשל, וי"ל דגזרו רבנן וכו' עיי"ש, והכא נמי כן הוא, וביותר יש בזה משום מש"כ בספר פלפולא חריפתא על הרא"ש שם, דהוסיף על טעם דלא שכיח, עוד בטעם לחלק בין יין מבושל ובין להטיל מעט שאור או דבש ביין, דלא חיישינן שיבשל אדם כל יינו כדי לשתותו עם העובד כוכבים דטריחא לי' מילתא טובא, אבל להטיל מעט שאור או דבש כל אדם יעשה כן להפקיע עצמן מאיסור יי"נ, ונמצאו שותים תמיד עם עכו"ם, ומתוך כך יבואו להתייחד עם בנותיהן עיי"ש, וא"כ מכ"ש היכא דעושין לכתחילה יין מבושל כדי לשתותו עם עכו"ם דשייך כל זה.

א"כ לפי הנ"ל נופל לכאורה כל העצה זו לבשל יין לצורך רבים בבירא, אמנם כיון שכבר נהגו שם כן בהסכמת רבנים בעלי הוראה, ש"מ דס"ל כיון דבשעת הגזירה לא גזרו על יין מבושל, לכן אף דנשתנה המנהג, אם נאסר הוי כגזירה חדשה דלא גזרינן, ובפרט דעושין להציל מאיסור שתיית סתם יינן ממש, ואם נאמר כן שוב אין חילוק בין יין בסתם בישול ובין המבושל בדרך הנ"ל כנלענ"ד.

ואם אולי כל הנדון הוא להציל מחשש מגען של ישראל מחללי שבתות של זמן הזה, יש לצרף עוד כמה צדדי היתרא, כמבואר בדרכי תשובה (יו"ד סי' קכ"ד ס"ק י"ב), ועי' בתשו' חלקת יעקב (ח"א סי' ס"ו), אז פשיטא דיש לסמוך להקל, ואין לחוש למש"כ באחרונה דנעשה מילתא דשכיחא כנ"ל... ידו"ש כה"י. יצחק יעקב ווייס.

שו"ת יביע אומר חלק ח - יורה דעה סימן טו

עמדתי ואתבונן בדין היין המפוסטר שהמנהג להקל בו במגע גוי ואין חוששים משום איסור יין נסך, וכדין יין מבושל שאין בו משום איסור יין נסך, כדאיתא בע"ז (ל א) אמר רבא הלכתא יין מבושל אין בו משום יין נסך. ואמרינן התם, שמואל ואבלט הוו יתבי, אייתו לקמיהו חמרא מבשלא, משכיה אבלט לידיה, אמר ליה שמואל הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך. ופירש רש"י, ושמעינן מהכא דאף בשתיה מותר. וכ"כ התוס' שם ד"ה יין מבושל. וכן כתב הראב"ן (סי' רצו). ע"ש. וז"ל הרמב"ם (בפרק יא מהל' מאכלות אסורות ה"ט): "אין מתנסך לע"ז אלא יין שראוי להקריב על גבי המזבח, ומפני זה כשגזרו על סתם יינן, וגזרו גם על כל יין שיגע בו עכו"ם שיהיה אסור בהנאה, לא גזרו אלא על יין הראוי להתנסך, לפיכך יין מבושל של ישראל שנגע בו עכו"ם אינו אסור, ומותר לשתותו עם העכו"ם אפי' בכוס אחד". ע"כ. וכתב רבינו יצחק בן גיאת בספר מאה שערים (הל' קידוש עמוד ג), ואמר רבינו האי גאון, דייקו הגאונים הראשונים, יין מבושל, כיון שנתן האור תחתיו ונתחמם עד כדי שירתח אין בו משום יין נסך, ואין אומרים עליו שירה, ואין מברכים

עליו אלא שהכל. ע"כ. וכן הובא בטור א"ח (סי' רעב). ע"ש. וכ"כ בשו"ת מעשה הגאונים (עמוד עז) ז"ל: ולענין יין מבושל, שלח רבינו יקותיאל אל רבינו יצחק הגדול, כך למדנו מרבותינו בדין יין מבושל. שהיין לא צריך בישול כמו בשר או דגים, שיש לחלק ביניהם בין נתבשל כל צרכו או לאו, אלא היין בכל שהוא יש לשנותו מכמות שהיה, וכיון שנתן האור תחתיו ונתחמם עד כדי שיעקר להרתיח רתיחות, אין בו משום יין נסך ואין מברכים עליו אלא שהכל, וכל שהגיע לשיעור זה יצא מכלל יין כל עיקר ונקרא יין מבושל. וכן הלכה. וכן המנהג. ע"כ. וכן הוא בספר פרדס הגדול (סי' רנט), ובשבולי הלקט (ח"א סי' קמה, וח"ב סי' ז). וע"ע בתשובת הגאונים (שערי תשובה סי' רנח). ע"ש. [אלא ששם כתוב שרבינו יצחק הגדול השיב כן לרבינו יקותיאל. ע"ש]. וז"ל הרמב"ן בחי' לע"ז (ל א) ד"ה מצאתי, ולענין יין מבושל לא פירשו לי רבותי כמה שיעור בישולו, אבל מצאתי להרב אב"ד שכ', הכי אמר רבינו האי, דדייקי הגאונים הראשונים שכיון שהרתיח נעשה מבושל, ואין בו משום יין נסך, והקבלה נקבל, אבל לפי מה שאמרו בירושלמי כאן, שממעיטו ממדתו, נ"ל שכשחסר ע"ג האור ממדתו נעשה יין מבושל ואין בו משום יין נסך. ע"כ. והר"ן (ע"ז שם) הביא לשון הרמב"ן, וכ' ע"ז, ואפשר דדא ודא אחת היא, שעל ידי רתיחה הוא מתמעט ממדתו. ע"כ. וכן הרשב"א בתורת הבית (הנד"מ דף נ ע"ב, בית חמישי שער ג) כ' ע"ד הרמב"ן הנ"ל, ומסתברא שאין זה כנגד קבלת הגאונים, שאי אפשר לרתיחה בלא מיעוט מדה, ובירוש' אמרו כן לפי שסתם המבשלים מבשלים עד שתמעט מדתו, אע"פ שסתם בישול הוא אפי' בשאין חסרון מדתו ניכר, וסוף דבר קבלת הגאונים תכריע, שקבלתם תורה היא. ע"כ. (וכ"כ בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תתיג). גם בשו"ת התשב"ץ ח"א (ס"ס כט) הביא דברי הרמב"ן במ"ש על דברי הגאונים, וסיים, והרשב"א כתב שהכל ענין אחד ושיעור אחד שע"י רתיחה הוא מתמעט. ע"ש. וכן בארחות חיים ח"ב (עמוד רמז) הביא מ"ש רבינו האי גאון, שכל שעלתה רתיחה ביין שעל האור חשיב יין מבושל לענין יין נסך, וכתב, שי"א שאין להתירו בבישול עד שיתעבה וישתנה מראיתו וממשו, וסיים, והדעת הראשונה עיקר, וכן פסקו כל הגאונים. וכ"כ הרשב"א. ע"ש. וע' בספר התרומה (סי' קנו) שכתב, יין מבושל, אע"פ שבפרק כירה (שבת מ ב) חולקים אם הפשרו זהו בישולו לגבי שמן, מ"מ לאחר שהרתיח היין באש מותר במגע גוי, שאז קרוי מבושל לכ"ע. (וכן הובא בדברי הרשב"א בתורת הבית שם). וכ"כ האור זרוע (פ"ב דע"ז סי' קנה). והרא"ש (פ"ב דע"ז סי' יב). ע"ש. (ועמש"כ בס"ד בשו"ת חזון עובדיה ח"א סי' ז, עמוד קי והלאה). וז"ל מרן הש"ע (סי' כג ס"ג): "יין מבושל שלנו שנגע בו עכו"ם מותר, ומאימתי נקרא מבושל משהרתיח ע"ג האש". ולפ"ז נראה שהיין המפוסטר שבודאי רתח רתיחות ממש הוא בכלל יין מבושל שאין לחוש בו משום איסור יין נסך, ומ"ש הש"ך בסק"ז, והיינו משיתמעט ממדתו ע"י הרתיחה, כמ"ש הרשב"א והר"ן. נראה שכוונתו כמ"ש הפוסקים הנ"ל שהכל שיעור אחד. ובכסא אליהו שם סק"ב כ' ע"ד הש"ך שאינו מדוקדק, שא"צ שנדע ודאי שנתמעט, אלא מסתמא ע"י רתיחה מתמעט הוא ממדתו. כמ"ש הרשב"א והר"ן. ע"כ. וכן בשו"ת שבט הלוי ח"ב (חי"ד סי' נא) העיר ע"ד הש"ך בזה, שהרי שיטת הרשב"א שאי אפשר לרתיחה בלי חסרון מהיין, ושקבלת הגאונים תכריע. ע"ש. וכן בשו"ת מנחת יצחק ח"ז (סי' סא) ד"ה ועוד, עמד ע"ד הש"ך, והניח בצ"ע. ע"ש. (ועי' שם ד"ה ואם היינו. ודו"ק) ואע"פ שהרתיחה של היין המפוסטר נעשית בתוך כלי סגור, והאדים שעולים למעלה ע"י הרתיחה, חוזרים לתוכו, מ"מ כיון שעכ"פ מרתח רתח ונתמעט, כבר יצא מכלל יין, ואינו ראוי לנסכו ע"ג המזבח, ולכן אין בו משום יין נסך. ולאפוקי ממ"ש ידי"ן הגרב"צ א. שאול נר"ו בשו"ת אור לציון ח"ב (פרק כ אות יט במקורות וביאורים שם). שייך מפוסטר לא חשיב כיון מבושל, כיון שאינו מתמעט ממדתו, שהוא מונח בכלי סגור, וכמ"ש הש"ך בשם הרשב"א והר"ן דבעינן שיהיה מתמעט ממדתו. ע"ש. ואינו מחזור בעיני, שכל שראוי להתמעט ע"י רתיחה, יצא מגדר יין הראוי להתנסך ע"ג המזבח, וממילא אין לחוש בו משום יין נסך, ואף שזיעת רתיחתו חוזרת לתוכו, מה בכך, זיעה בעלמא היא שנתערבה בו. ודינו כיון מבושל. ומה שלא נתמעט ונחסר מפני שהוא סגור וא"א לו להתאדות לחוץ. וה"ז כמבואר.

ב) והן אמת כי הרמב"ם (בפרק ו' מהל' איסורי מזבח ה"ט) כ' בזה"ל: "ואלו הם היינות הפסולים לגבי מזבח, היין המתוק והמעושן והמבושל באש או בשמש עד שנשתנה טעמו בבישול, אבל יין שחיממו אותו בשמש ולא נתנה בו טעם בישול אם הביא כשר". (ובספרי הרמב"ם שלפנינו יש טעות הדפוס, שכתוב שם "או שנשתנה טעמו בבישול", וצ"ל עד שנשתנה טעמו בבישול. וכן הוא ברמב"ם דפוס רומי. וכ"כ רבינו מנוח בשם רבינו). ומוכח להדיא שכל שלא נשתנה טעמו מהבישול עדיין תורת יין עליו, וראוי להתנסך ע"ג המזבח. גם המאירי ע"ז (כט א) כתב, הגאונים כתבו שכל שהעלה רתיחה אחת נקרא יין מבושל לענין יין נסך, ויש אומרים עד שיתעבה, וי"א עד שיחזור לשליש. וסוף הדברים בענין זה לדעת, כל שהוא מבושל עד שנשתנה טעמו מכמות שהיה מחמת בישולו, או ריחו או צבעו, שכל שנשתנה בטל חיבו ואין חיבת ניסוך עליו. ע"כ. וזה כדברי הרמב"ם הנ"ל. אולם ראיתי להמאירי עצמו פסחים (קז א) שכתב: "יין מבושל כל שנתבשל באש אע"פ שלא נשתנה טעמו, או בשמש ונשתנה טעמו פסול". משמע שמפרש דברי הרמב"ם דהא דבעינן שנשתנה טעמו זהו רק בנתבשל בשמש, ואסיפא קאי, אבל נתבשל באש אע"פ שלא נשתנה טעמו פסול. והריטב"א בחי' לע"ז (כט ב) ד"ה אמר רב חסדא, כתב, והא דיינן מבושל אינו נאסר במגע גוי, לא משום דלא מקרי יין, דהא ודאי דין יין עליו לכל דבר, בין לענין קידוש בין לענין ברכה וכו', אלא שלענין איסור יינם של עכו"ם לא גזרו עליו, מפני שאין שותים ממנו אלא מעט ודרך תענוג ולפרקים, ואינו מצוי אצל הכל, לפיכך לא היה בכלל גזירה ועמד בהיתרו. ע"כ. ומוכח שיש בו שינוי טעם לשבח. [והרשב"א בתורת הבית (דף נ ע"ד) כתב בשם הרמב"ן, שכל שלא נשתנה שמו וריחו ושם יין סתם עליו, אסרו חז"ל משום בנותיהן, וחומץ ויין מבושל ה"ט שאין בהם משום יין נסך, משום שאין טעמן יין, ואין שמן יין סתם, לפיכך לא גזרו בהן. וע"ע בשו"ת הרשב"א ח"ד (סי' קמט). ובשו"ת התשב"ץ ח"א (סי' פה דל"ג ע"ד). ודו"ק] והכנה"ג (סי' כג הגב"י אות יד) כתב בשם הרי"א, ששיעור יין מבושל היינו כל שאין שותים אותו כיון. (וכיו"ב כ' הכנה"ג שם אות נ לענין חומץ). אך בשלחן גבוה (סי' כג סק"ז) כ' ע"ז, דבטלה דעתו אצל כל הני רבוותא דס"ל שכל שהרתיחו ע"ג האש כל שהוא, חשיב מבושל, שאי אפשר שלא יתמעט מעט. ע"כ. וכן הביאוהו להלכה בספר עיני דוד (דף פו ע"ג) ובספר זכרנו לחיים ח"ב (דף לא ע"ב). ע"ש. ובאמת שיש לו חברים גדולים,

וכנ"ל. וכ"כ מרן החיד"א בספר ככר לאדן (דף קסב ע"א) בשם מהר"ם די לונזאנו, דמ"ש יין מבושל אין בו משום יין נסך, אין זה בסתם בישול דעלמא, אלא בבישול רב עד שטעמו משתנה מטעם יין לטעם דבש. והכי נמי מסתברא. ע"כ. וע"ע בספר מעשה רוקח (בפרק יא מהל' מאכלות אסורות ה"ט). ובשו"ת שביתת יו"ט (חיו"ד סי' א - ד). ובספר בית אהרן קריספין (דמ"ד ע"ג) ובעקרי הד"ט יו"ד (סי' יג אות יג). ע"ש. (וע' בספר דברי יוסף ח"ג (סי' תתמה) שכ', דמוכח מהירושלמי שהשיעור של יין מבושל הוא שבישולו כל כך עד שנעשה מתוק מרוב בישול. ע"ש). ומכל מקום נראה שמכיון שהגאונים והרשב"א והר"ן וסה"ת ואו"ז והרא"ש ס"ל שכל שרתח נחשב יין מבושל, וכן פסק מרן הש"ע, אזלין לקולא, שהרי סתם יינם אינו אסור אלא מדרבנן וספקא דרבנן לקולא. וכן מוכח בטור (סי' קכה) בשם אביו הרא"ש בתשובה, שכתב, עכו"ם שזרק מים לתוך יין, אם נתכין למזוג אסור בשתיה, ואם לא נתכין למזוג, כגון שזרק מים לחבית גדולה מותר אפי' בשתיה, ואם אינו ידוע אם כיון למזוג או לאו, מותר, דספיקא דרבנן לקולא. וכן פסק מרן בש"ע (סי' קכה ס"ז). וכ"כ הש"ך (סי' קכד ס"ק לג) בשם שו"ת רבי אליהו מזרחי (סי' נו), שאם יש ספק אם הגוי נגע בכוונה או לא, תלין להקל בדיון יין נסך, משום דהוי גזרה דרבנן ובשל סופרים תולין להקל וכו'. ע"ש. ואע"פ שיש מקום לחלק דשאני התם שהיין היתה לו חזקת היתר, משא"כ הכא שיש להעמידו בחזקת יין כל זמן שלא נשתנה טעמו וריחו, מ"מ קושטא קאי, שיש להקל בספקו, מחמת חזקת היתר שלו, קודם שיגע בו הגוי. (ולדעת כמה גדולים אף בספיקא דדינא מהני חזקה של היתר). וכן העלתי בשו"ת יביע אומר ח"ז (חיו"ד סי' יא אות ד). ע"ש. וכל שכן כאן שדעת מרן להקל ברתחה בלבד, ואנו קבלנו הוראות מרן.

ג) ולכאורה עדיין יש להעיר בזה לפי מ"ש הרא"ש (פ"ב דע"ז סי' יב), ומיהו הדבר תמוה, שכיון שגזרו על יינם משום בנותיהן, וכי משום שהרתיוח לא שייכא הך גזרה, ואי משום דלאו בר ניסוך הוא, והלא יין מזוג נמי לאו בר ניסוך הוא, ואפי' הכי יש בו משום יין נסך, ואפשר דה"ט לפי שהמבושל אינו מצוי כל כך, ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן. ע"כ. ובעיקר קושית הרא"ש מדין יין מזוג, יש להעיר ממ"ש הלחם משנה (בפי"א מהמ"א ה"ט), הנה אני לא ראיתי בדברי רבינו בפ"ו מהל' איסורי מזבח שהזכיר יין מזוג בכלל יינות הפסולים, ולכן אני אומר שרבינו סובר שייך מזוג כשר לגבי המזבח, משום שבפרק המוכר פירות (ב"ב צז ב) אמרין, אהא דאמר רב אין אומרים קידוש היום אלא על היין הראוי לניסוך ע"ג המזבח, למעוטי מאי, אי למעוטי מזוג עלויי עלייה, דאמר ר' יוסי בר חנינא מודים חכמים לר"א בכוס של ברכה שאין מברכים עליו עד שיתן לתוכו מים, ומפרש רבינו, עלויי עלייה, וא"כ אמאי אינו קרב, דכיון שהוא מעולה ראוי להכשירו גם לגבי המזבח, ודלא כפירוש המפרשים עלויי עלייה לענין קידוש, אבל לענין מזבח לא, וכדאמר בספרי חי אתה מנסך ולא מזוג, אבל רבינו משמע ליה דכיון דהוא מעולה, לגבי מזבח נמי מעלי, והברייתא דספרי דחינן לה מקמי גמרא דידון, דלשון מעולה משמע חשוב לכל. ע"כ. וכן כתב בשו"ת מקור ברוך (סי' לז) דמה שהקשה הרא"ש מדין יין מזוג שאינו כשר לניסוך, אני אומר שלדעת הרמב"ם יין מזוג כשר לניסוך, ומשום הכי יש בו משום יין נסך, תדע שהרי בהל' איסורי מזבח שהזכיר שם היינות הפסולים לגבי מזבח לא הזכיר יין מזוג, וה"ט דאע"ג דבברייתא (בב"ב צז ב) איתא, יין מזוג לא יביא ואם הביא פסול, וכן איתא בספרי יין חי אתה מנסך ולא מזוג, ס"ל לרבינו שמאחר שראינו לרבא שפסק (בע"ז ל א) והלכתא יין מזוג יש בו משום יין נסך, ש"מ דס"ל שכשר לגבי מזבח, שאל"כ מאי שנא מיין מבושל, ולפ"ז מוכח דרבא קים ליה דאותה ברייתא לאו מתרצתא היא ולא קי"ל כוותה וכו'. ושו"ר שכן כתב הלחם משנה. ע"ש. גם האור שמח (בפי"א מהמ"א ה"ט), כ' להוכיח דס"ל לרבינו יין מזוג כשר למזבח, ממ"ש רבינו (בהל' תמידין ומוספין פ"י ה"ז), אם עירה המים לתוך היין או היין לתוך המים וניסך שניהם מכלי אחד יצא. הרי דס"ל לרבינו דיון מזוג אינו פסול למזבח, וההיא דספרי חי אתה מנסך ולא מזוג, היינו באופן שניסך רביעית ההין יין מזוג, ונחסר מן השיעור, דכתיב ונסכו רביעית ההין יין. ואם נמזג עם מים חסר מן השיעור, והוי כמביא פחות מרביעית יין, אע"ג דלא פקע שם יין ממנו. ע"ש. וע"ע בספר מעשה רוקח ח"ב (דף קכג ע"ד). ע"ש. ומעתה לק"מ על הרמב"ם שכ' שייך מבושל אין בו משום יין נסך משום שהוא פסול להינסך ע"ג המזבח. ולדעתו אין צורך כלל בתירוץ של הרא"ש. אולם לדברי הרא"ש יש לדון בין מפוסטר שבזה"ז הוא מצוי הרבה בא"י, ולא שייך לומר בו דמילתא דלא שכיחא היא ולא גזרו בה רבנן. וגם הריטב"א (ע"ז כט ב) כ' שייך מבושל אע"פ שדין יין עליו לכל דבר לא גזרו עליו משום יין נסך כיון שאין שותים ממנו אלא דרך תענוג ואינו מצוי אצל הכל. וכיו"ב כ' הרמב"ן בחי' (ע"ז לז ב) בד"ה ועל יינם משום בנותיהם, שזה שלא גזרו ביין מבושל לפי שאינו מתנסך, ואינו מצוי כל כך לחוש לו לבנותיהן, אלא בכל גזירתם בין סמכו על חשש ניסוך. ע"ש. (ובספר חזון עובדיה ח"א (סי' ז סוף עמוד קיב) הבאתי עדות מומחים שהבישול והפיסטור גורמים להפסיד מטעמו ומריחו של היין, ולכן בצרפת ובארצות הברית מקפידים שלא לפסטר את היין, מפני שהפיסטור מוריד מהטעם המשובח של היין. והרגילים ביין טבעי מרגישים מיד את הבישול של היין. ע"ש). ומ"מ י"ל שאפי' לדעת הרא"ש וסיעתו כיון שבזמן חכמי הגמ' לא היה היין המבושל מצוי כל כך, ולא גזרו עליו משום יין נסך, גם בזמנינו אין אנו יכולים לגזור איסור על יין מבושל. וכמ"ש כיו"ב מרן הבית יוסף א"ח (סוף סי' יג), שכיון דבטליות דידהו היה זלזול בפשיטתן ברחוב, ולא גזרו בהו רבנן בכרמלית משום כבוד הבריות, גם בזה"ז שאין לובשים אותו משום מלבוש יש להקל, וכן דעת הרב המגיד והנימוקי יוסף. ע"ש. וכ"כ המג"א (סי' שא ס"ק נח) וז"ל: ולכאורה משמע דבזה"ז דאפשר בלא רחיצה אסור להסתפג, ומיהו י"ל דכיון דלא גזרו חכמים שרי גם בזה"ז, וכמ"ש בבית יוסף (סי' יג). ע"כ. והגאון מהרש"ם בדעת תורה שם סייעו מדברי הרמב"ן במלחמות (פ"ק דמגילה) גבי יום ניקנור, שכתב כיו"ב. ע"ש. ומצינו עוד כיו"ב בשו"ת חתם סופר (חיו"ד סי' קפב), דהא דבעינן בכתמים שיעור כגריס ועוד, גם בזמן הזה, אע"פ שבזמנינו לא מצאנו מאכלות גדולה כשיעור זה, מ"מ אין לנו לאסור בזמנינו אלא מה שנאסר בימי חז"ל, שאז היתה מצויה מאכלות גדולה כגריס הקלקי, ולכן אף בזה"ז שאין לנו כיוצא בה אין לנו לאסור מה שלא אסרו חז"ל וכו'. ע"ש. (וכ"כ עוד החת"ס חיו"ד סי' קנ). ובשו"ת לחם שלמה (חיו"ד סי' קמב אות ג) הביא ע"ז ג"כ מדברי הבית יוסף א"ח (סי' יג) והמג"א (סי' שא) הנ"ל. ע"ש. וכ"כ להעיר בשו"ת בית דוד לייטר (סי' קצא דף צב ע"ב והלאה) בד' החת"ס הנ"ל, מדברי הב"י והמג"א הנ"ל, ושלא הוצרך להקדמה

שכ' משום שעיקר הגזרה היתה משום טהרות וכו'. וכן בשו"ת מעיל צדקה שהביא החת"ס שם, ס"ל כסברת הב"י והמג"א. ע"ש. וע"ע בשואל ומשיב תליתאה (ח"ג סי' נז) שכתב כד' החת"ס. וע"ע בשו"ת יגל יעקב (חיו"ד סי' נה) ובשו"ת עטרת שלמה (חיו"ד סי' כד אות יא). ובשו"ת ערוגת הבושם (חיו"ד סי' קסג). ע"ש. וע' בשו"ת אבני נזר (חיו"ד סי' קטז אות ד) שהשיב למר אביו הגאון ז"ל, ומה שהקשה מר שאיך סתמו חז"ל שביין מבושל אין משום יין נסך, ומשום דלא מנסכי, ולא חששו לשמא ינסכו בדורות הבאים גם יין מבושל, לק"מ, שמכיון שבשעה שגזרו חז"ל על סתם יינם לא היו מנסכים יין מבושל, א"כ איננו בכלל הגזרה, וכמ"ש כיו"ב האחרונים בדיני כתמים, שאע"פ שבזה"ז אין מאכולת גדולה כ"כ כדי שיהיה ממנה דם כשיעור כגריס ועוד, מ"מ כיון שבשעה שגזרו על טומאת כתמים היתה מאכולת כזאת מצויה, כל כתם שהוא פחות משיעור כגריס ועוד לא היה בכלל הגזרה, וכ"ש בני"ד וכו'. ע"ש. וע' בפרישה (סי' קכג אות ח) שהעיר על מ"ש הטור: "שמכיון שמשום צד ניסוך אסרוהו, לא אסרו יין מבושל שאינו ראוי לניסוך", שהרי הרא"ש כתב הטעם משום דיון מבושל לא שכיח, וכתב, ונראה שהטור קאי על מגע גוי ביין שלנו, אבל הרא"ש קאי אהא דשמואל ששתה יין מבושל עם אבלט, שלשתות עם עכו"ם ביחד היה ראוי לגזור גם על יין מבושל משום חתנות, כיון שהוא מעורב עמו בשתיה, משום הכי הוצרך הרא"ש לטעם שיון מבושל לא שכיח, ומילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן וכו'. ע"ש. ולפ"ז במגע עכו"ם ביין מבושל שלנו אין צורך בטעמו של הרא"ש, ולכן לא הזכירו הטור כלל. וכ"כ הט"ז (בסק"ג), ושטעמו של הטור שלא הזכיר הטעם דיון מבושל לא שכיח, וכמ"ש הרא"ש, משום שגם הרא"ש כתב זאת בלשון אפשר, ולכן לא רצה הטור לכותבו, אלא כ' הטעם משום שאינו ראוי לניסוך, וס"ל כדעת הראב"ד שיון מזוג ראוי לניסוך ולכן יש בו משום יין נסך, וכמ"ש בב"י בשמו בדין תמד לפי שהוא משובח וראוי לשתיה וכו'. ע"כ. וע"ע בחדושי הגאון רעק"א ביו"ד שם, שתמה ע"ד הרא"ש, דמנ"ל דמגע עכו"ם ביין שלנו אסור משום בנותיהם, והרי בפשוטו במגע ביין שלנו לא שייך טעם זה, ורק כיון שאסרו סתם יינם בהנאה משום דהוי כאילו נתנסך, מש"ה החמירו גם במגען מחששא דניסוך וכו'. ע"ש. וע"ע בשו"ת קנין תורה בהלכה חלק ו' (סי' סה) ד"ה שוב. ע"ש. וכבר ביארנו שאפי' למטוניה דהרא"ש יש להתיר יין מפוסטר בזה"ז אע"פ שהוא מצוי הרבה, שכל שלא גזרו חז"ל, משום דהוי יין מבושל, אין לנו להוסיף על גזירתם כלל. וכן ראיתי הלום בשו"ת שבט הקהתי ח"א (ס"ס רכח) שכ' בפשיטות, שאף לדעת הרא"ש דמש"ה לא גזרו על יין מבושל משום דלא שכיח, והרי בזה"ז שמפסטרים את היין שכיח טובא, מ"מ כיון שחז"ל לא גזרו על יין מבושל, מפני שאז לא היה מצוי, אף היום דשכיח טובא יין מבושל ע"י הפיסטור, אין לנו לאסור ולגזור בו מדעתינו. ע"כ. ודבריו נכונים להלכה, וכמו שכתבנו. וכן מתבאר להדיא בשו"ת תפארת אדם (חיו"ד סי' לב) בד"ה ובר מן דין. ע"ש. ואף לדברי הרב ערך השלחן (סי' קכג סק"ד) בשם הרב בני דוד (דף ט ע"ב), שדוקא אם ידע הגוי שהיין מבושל, יש להתיר, הלא"ה אסור, בני"ד שכמעט כל מי שמצוי אצל היין, יודע שהוא מפוסטר, וא"א לפיסטור בלי רתיחה, ויודע הוא שהיין מבושל, וממילא אין בו משום איסור יין נסך. ובפרט בזמן האחרון כשנודע לנו שהפיסטור מגיע לשבעים מעלות, (כי די בזה לקטול את החיידקים), דרשנו מבעלי היקב בראשון לציון, שיוסיפו לפסטור עד שמנים מעלות חום, כדי להתירו במגע גוי בלי פקפוק, וכן נעשה, הרי שהדבר נעשה בכוונה להתיר מגע גוי ביין המפוסטר. וא"כ אין בזה בית מיחוש לאיסור יין נסך. והרי זה כמבואר.

ד) אולם ראיתי לידיד נפשי הרב הגאון המפורסם מהר"ר שלמה זלמן אוירבך בשו"ת מנחת שלמה (סי' כה) שישב על מדוכה זו, וכל רז לא אניס ליה, ואחר שפלפל בחכמה בדין זה כיד ה' הטובה עליו, העלה, דמ"ש מרן הש"ע שיון מבושל הוא משהרתיחו על האש, ואז לא נאסר במגע גוי, מיירי דוקא באופן שמחמת הבישול נשתנה מראית היין, וכיון שניכר במראיתו, יודע הנכרי שהיין מבושל, ולכן אין לחוש למגעו, משא"כ ביין מפוסטר שאין בו שום שינוי לאחר פיסטורו, וא"א להכיר אם הוא מבושל, וגם לא נשתנה טעמו וריחו, ונקרא יין סתם, וגם הוא שכיח ומצוי מאד, א"כ איך אפשר להקל בזה, ולסמוך על פיסטור שאינו אלא להמית החיידקים וכו'. ולכן נ"ל שיש להקפיד ולהזהר ביין מפוסטר ממגע נכרי. עכת"ד. ובמחכ"ת אנא דאמרי שמכיון דקי"ל כדברי הגאונים וסיעתם שכל שרתח ע"י האש נחשב יין מבושל, וכמו שפסק מרן הש"ע, שוב אין לנו לחוש משום איסור יין נסך במגע נכרי, אפי' לא נשתנה טעמו וריחו, ולא מראיתו, שהרי די ברתיה בלבד. ועינינו הרואות שברתיחה בלבד אין היין משתנה במראהו, ולא בטעמו וריחו, (זולת למומחים מסויימים שמרגישים ביין המפוסטר שינוי טעם לגרועותא. וכבר כתבתי בחזון עובדיה ח"א (סי' ז עמוד קיג) שאין לחוש לזה. לענין בפה"ג וקידוש, שכל שאין הטעם נרגש לרוב בני אדם אינו חשוב טעם. ע"ש.) גם מה שהעיר ע"פ דברי הרא"ש שהטעם להיתר יין מבושל משום דלא שכיח, ואילו יין מפוסטר שכיח טובא, כבר השבנו ע"ז לעיל (באות ג), וגם כתבנו, שמכיון שבזמן חז"ל לא היה המבושל שכיח, גם עכשיו דשכיח טובא אין לנו לגזור או להוסיף על גזירות חז"ל, וכמו שהעיר הרב בעצמו שם. ואף שיש פוסקים שכתבו להחמיר ולהצריך שינוי טעמו וריחו שרק אז יחשב יין מבושל, מ"מ כיון שהגאונים וסיעתם חולקים, וס"ל דסגי ברתיה אחת ע"ג האש, וכן פסק מרן הש"ע כדבריהם, אין לנו לגבב חומרות בדבר שאינו אלא איסור דרבנן "שספקו להקל", כמבואר בפוסקים. וכן העלתי ביתר אריכות בשו"ת יביע אומר ח"ז (חיו"ד סי' יא אות ד). ע"ש. גם מ"ש עוד להעיר לפי מ"ש בספר בני דוד (דף ט ע"ב) שמכיון שטעם היתר מגע עכו"ם ביין מבושל משום דלא מנסכי, צריך שידע הגוי שהוא מבושל, לפ"ז ביין מפוסטר שאין ניכר בו שום שינוי, וא"א לדעת שהוא מבושל, לא מהני להתיר מגע נכרי, ואפילו הוא יודע שהוא מפוסטר, עמו הסליחה, שמכיון שלדעת הגאונים ומרן הש"ע כל שרתח רתיחה ע"ג האש נחשב יין מבושל, וגם הנכרי יודע שהיין מפוסטר ורתח רתיחה אחת, די לנו בזה, ואמרינן דכל כהאי גוונא לא מנסכי, ובפרט לפי מה שדרשנו מהנהלת היקב שיוסיפו בפיסטור עוד עשר מעלות חום, באופן שיגיע הפיסטור לשמונים מעלות, בכוונה להתיר מגע נכרי, ונענו לדרישתנו, אין לנו להחמיר יותר מכן במגע נכרי. ואנכי הרואה בשו"ת קנין תורה בהלכה חלק ו' (סי' סה), שהביא מ"ש הדרכי תשובה (סי' קכג) בשם הרב בני דוד שצריך שיהיה הגוי יודע שהיין מבושל, ואם לאו אסור, וכתב שיש להביא ראיה להקל גם כשאין הגוי יודע שהיין מבושל, מהא דאמרינן בע"ז (ל א), שמואל ואבלט הוו

יתבי, אייתו לקמיהו חמרא מבשלא, משכיה אבלט לידיה, א"ל שמואל הרי אמרו יין מבושל אין בו משום יין נסך. ומשמע דאבלט לא ידע דבר זה, ומשום הכי משכיה לידיה, כדי שלא יגע בו, וממילא לא ידע ג"כ שהיין מבושל, ואילו לא היה אבלט מושך ידו, לא היה שמואל אומר לו כלום, והיה שותה עמו, ומוכח ודאי שאפילו אם אין העכו"ם יודע שהיין מבושל אינו נעשה יין נסך. ע"כ. ולא ידעתי מה ראה היא זו, שהרי י"ל שאבלט ידע שהיין מבושל, אבל לא ידע את הדין שהיין המבושל אין בו משום יין נסך, וכשאמר לו שמואל את הדין, חזר לשתות עמו, וגם הבין כן מדברי שמואל שהיין מבושל, וא"כ אין במגעו שום חשש. ומ"מ בקנין תורה שם הביא בשם מו"ז דס"ל שאפי' לא ידע הגוי שהיין מבושל י"ל דמותר, ע"פ דברי הר"ן. ע"ש. וא"כ דברי הרב בני דוד אינם מוסכמים.

ה) והן עתה ראיתי להגרי"ש אלישיב נר"ו בחוברת נתיבות הכשרות (אלול תשנ"ב עמוד יג) שכתב, שאם אמת נכון הדבר שרוב היינות מפוסטרים, וכך הוא הסדר הרגיל והמקובל כיום בייצור היין, יש לדון אם על ידי הפיסטור נשתנה דינו להיות כדיון יין מבושל שאין בו משום יין נסך. והעלה להחמיר, דכל כה"ג שבטרם נגמרה עשיית היין מפוסטרים אותו י"ל שנאסר במגע עכו"ם. וארכביה אתרי ריכשי, א) ע"פ דברי הרא"ש שכתב, שאפשר שההיתר של יין מבושל הוא משום שאינו מצוי כל כך, ומילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן. ולפ"ז בזמנינו שנשתנו סדרי עשיית היין, וכמעט כל היינות מפוסטרים אותם, הרי נופל הטעם דהוי מילתא דלא שכיחא, ולכן נאסרים במגע עכו"ם. ב) ע"פ מ"ש בתורת הבית בשם הרמב"ן, שההיתר של יין מבושל משום שנשתנה שמו וטעמו וריחו, והרי היין המפוסטר שם יין עליו, וגם לא נשתנה טעמו וריחו, הילכך יש לאוסרו במגע עכו"ם. עכת"ד. ואין דבריו מחוורים, ובמאי דסליק אפתח, שהרי הגאונים והרשב"א והר"ן וסיעתם ס"ל שיש מבושל נקרא משהרתיח היין ע"ג האש, וכן פסק מרן הש"ע, ולא הצריכו שינוי שם וטעם וריח, וכן הלכה רווחת, כפסק מרן שקבלנו הוראותיו, ודלא כד' הרמב"ן. וגם טעמו של הרא"ש דאפשר דהוי מילתא דלא שכיחא, אינו מוסכם משאר פוסקים, ואפי' בנו הטור לא הזכיר טעמו כלל, וכתב הט"ז, דה"ט משום שאפי' הרא"ש לא כתב כן אלא בדרך אפשר. וכן הגאון רעק"א בחי' שדא ביה נרגא. וכ"כ בשו"ת תפארת אדם (חיו"ד סי' לב) בסוף ד"ה חומץ, שהפוסקים לא ס"ל האי טעמא דהרא"ש. ע"ש. אלא עיקר הטעם משום שאין העכו"ם מנסכים יין מבושל, וכמ"ש הרמב"ם והטור. ומה שהקשה הרא"ש דהא אכתי איכא טעמא משום בנותיהם, אפי' לאחר בישולו, י"ל כמ"ש הגרעק"א שם, שהטעם דמשום בנותיהם אינו אלא בסתם יינם, ולא במגע עכו"ם ביין שלנו. ונראה ש"ל כן בדעת שאר פוסקים דלא ס"ל ה"ט דהרא"ש. וזאת מלבד מש"כ שמכיון דחז"ל לא גזרו על יין מבושל משום דהוי מילתא דלא שכיחא, אף האידנא דשכיח טובא אין לנו לגזור מדעתינו להחמיר, וכמו שכתבנו לעיל, והבאנו כמה דוגמאות לכך. ושור"ר בחוברת נתיבות הכשרות (שבט תשנ"ג) שהובאה שם תשובת הרב הגאון רבי צבי דומב נר"ו (מחבר הספר שו"ת אמרי צבי), שכתב להשיב ע"ד הגרי"ש אלישיב הנ"ל כאמור, וחזר הרב לעשות סניגורין לדבריו, וכתב, להסתייע ממ"ש התוס' ע"ז (נז סע"ב), וא"ת כיון שגזרו על היין משום ניסוך העכו"ם, הו"ל דבר שבמנין שצריך מנין אחר להתירו, אף בזמן הזה שאינן מנסכים, וי"ל שלא גזרו אלא על המנסכים, וכיון דהשתא לא מנסכים לעכו"ם יש להתיר, ולפ"ז י"ל שכשם שבזמן שגזרו חז"ל על מגע גוי ביין, הוציאו מכלל גזירתם אם הנכרים לא ינסכו לע"ז, ולא תחול הגזרה עליהם לאוסרו בהנאה, כמו כן י"ל שבזמן שהוציאו מן הכלל יין מבושל, מפני שאין מנסכים אותו, אם ישתנה הדבר ממה שהיה וינסכו גם יין מבושל, יהיה גם הוא בכלל הגזירה לאוסרו, ולפ"ז אין ראה לכאן מדין שיעור כגריס ועוד בכתמים. ע"כ. ואין זה מוכרח כלל, והיפך מזה מבואר בשו"ת אבני נזר (חיו"ד סי' קטז אות ד), שהשיב למר אביו, שהקשה שאיך סתמו חז"ל ופסקו בסכינא חריפא שיש מבושל אין בו משום יין נסך, משום דלא מנסכי, ולא חששו לשמא בדורות הבאים ינסכו לע"ז אף המבושל, והשיב לו, אין לך אלא מה שגזרו חכמים, וכיון שבשעת גזירתם לא היו מנסכים יין מבושל, נמצא שלא היה בכלל הגזירה, וכיו"ב כתבו האחרונים לענין שיעור כגריס ועוד בכתמים, שאף שבזה"ז אין מאכולת בשיעור גדול כזה, מ"מ כיון שבשעה שגזרו על כתמים היתה מאכולת גדולה כשיעור זה, לא היה כתם פחות משיעור זה בכלל הגזרה, וכ"ש בנ"ד. וזה ברור. ע"כ. אתה הראת לדעת שאין הכרח כלל לדברי הגרי"ש אלישיב הנ"ל, ומה גם באיסור דרבנן שספקו להקל. ובלא"ה כבר הבאנו לעיל (באות ג) שאף הרא"ש שכתב שגם ביין מבושל היה ראוי לגזור איסור משום בנותיהם, אלא שכיון דיש מבושל לא שכיח לא גזרו, זהו רק לענין לשתות ביחד עם הגוי כהיה דשמואל ואבלט, שלשתות עם העכו"ם ביחד יש מקום לגזור משום חתנות אפי' ביין מבושל, אם לא הטעם דיש מבושל לא שכיח, אבל לגבי מגע גוי ביין שלנו לא שייך טעם חתנות, ואין צורך בטעמו של הרא"ש, ולכן הטור דמיירי במגע גוי ביין מבושל שלנו, הביא רק טעם ניסוך כמ"ש הרמב"ם, ולא הזכיר טעמו של הרא"ש. וא"כ אכן דקיימינן בדין מגע גוי, אפי' היכא דשכיח כגון היין המפוסטר, אין לנו לגזור עליו איסור כלל, כיון דלא חזי לנסוכי. וכן מצאתי עוד להגאון מגילת ספר על הסמ"ג (לאוין קמט, דף עה ע"א), שגם הוא עמד ע"ד הטור (סי' קכג) שלא הזכיר טעמו של האדון אביו הרא"ש שהיין המבושל לא שכיח, וכתב, הן אמת שקושית הרא"ש דאטו משום שהרתיח היין לא שייך לגזור משום בנותיהם וכו', תמוהה, שהרי לא גזרו משום בנותיהם אלא על סתם יינם, אבל על מגע גוי ביין שלנו אין בזה משום בנותיהם, רק משום ניסוך לע"ז וכו', וכ"כ הרא"ש עצמו בפרק ר' ישמעאל (ע"ז פ"ה ס"ו ז) וז"ל: ומיהו טעמים אלו מספיקים רק לגבי מגע עכו"ם ביין של ישראל, דהוי גזרה משום ניסוך לע"ז, אבל סתם יינם שנאסר בהנאה גזרה משום בנותיהם אין שום טעם להתירו בזה"ז וכו'. וכן הובא בדברי הטור שם. הא קמן להדיא דמשום בנותיהם לא גזרו אלא על סתם יינם, ולא על מגע גוי ביין שלנו. ונ"ל שלדעת הרא"ש יש חילוק בין מגע גוי ביין שלנו בלבד, לבין לשתות עם הגוי ביחד במסבה אחת, כהיה דשמואל ואבלט, שאז יש מקום לגזרה משום בנותיהם, שמתוך שהם שותים בכוס אחד מיד ליד יבאו לאיסור חתנות, ולכן אפי' יין שאינו ראוי להתנסך ע"ג המזבח כגון יין מבושל היה מקום לגזור בו, אבל אם אינו שותהו עם הגוי, ואין שם אלא מגע הגוי בלבד, והישראל שותהו לבדו, אף הרא"ש מודה שאין מקום לגזור כשאינו ראוי לגבי המזבח. ע"כ. וכן כתב בשו"ת לשון לימודים (בהל"ן יין נסך, סי' לג, דכ"ה ע"ג). ע"ש. וכן מצאתי עוד להגאון שער המלך (פרק יא מהל' מאכלות אסורות ה"ג), שהביא קושית הרב מקור ברוך (סי' לז) ע"ד הרא"ש, דלכאורה סתראי נינהו,

שבפ"ב דע"ז (ל א) כתב לתמוה, שכיון שגזרו על יינם משום בנותיהם וכי משום שהרתיו לא שייכא הך גזרה וכו', ואילו בפרק ר' ישמעאל (נז ב) מוכח דבמגע גוי ביין שלנו אין בו משום בנותיהם. והניח בצ"ע. וכתב השעה"מ, ולפע"ד הדבר ברור דעד כאן לא כתב הרא"ש שבמגע הגוי ביין שלנו ליכא טעמא דחתנות, אלא דוקא במגע גוי ביין שלנו, והישראל שותהו לבדו, דבכה"ג פשיטא ודאי דליכא משום חתנות, דדוקא בסתם יינם שהיין של הגוי ונותן לישראל לשתות איכא קירוב דעת טפי, וחששו משום בנותיהם, אולם במגע הגוי ביין שלנו ושותהו עם הגוי במסיבה אחת פשיטא דשייכא גזרה דחתנות וכו', והיינו דקשיא ליה להרא"ש וכו', משום דרבא התיר יין מבושל גם כששותהו עם הגוי במסיבה אחת, כההיא דשמואל ואבלט וכו'. וכן מדוקדקים דברי מרן הב"י שאחר שהביא ההיא דשמואל ואבלט הביא קושית הרא"ש, וכן מדוקדקים דבריו להלן בד"ה כתב הרמב"ם וכו'. ע"ש. הנה גם השער המלך ס"ל כמ"ש הרב מגילת ספר והרב לשון לימודים הנ"ל, וכדברי הפרישה, דבמגע גוי ביין שלנו בלבד לא שייכא הגזרה דחתנות, וממילא בנ"ד אפי' היכא דשכיח כגון היין המפוסטר אין חשש כלל, כיון שאינו ראוי לניסוך, וגם הרא"ש מודה בזה. והרי זה כמבואר. וע"ע בשו"ת שביבת יום טוב (חיו"ד סי' ד). ודו"ק.

ו) כל קבל דנא ראיתי בשו"ת מנחת יצחק ח"ז (סי' סא) שאחר שחשב ג"כ לפקפק על היתר היין המפוסטר, שהוא כסדר יין מבושל בסיטונות, שאינו נאסר במגע עכו"ם, שהרי עתה הוי מילתא דשכיח טובא, ומבואר בהרא"ש שטעם היתר היין המבושל, משום שאינו מצוי, ומילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן, שוב כתב, ומכל מקום כיון שכבר נהגו כן בהסכמת רבנים גדולים בעלי הוראה, מוכח דס"ל שכיון שבשעת הגזרה משום יין נסך, הוציאו מכלל גזירתם יין מבושל משום שאז הוי מילתא דלא שכיחא, אע"פ שבזמנינו נשתנה הדבר ע"י המנהג לפסטר את היין, אם באנו לאסור את היין המפוסטר, הוי כגזרה חדשה, דלא גזרינן, ובפרט שבעלי היקבים עושים כן בכוונה להציל מאיסור יין נסך, הילכך אין חילוק בין היין המבושל, בסתם בישול דעלמא, לבין המבושל דרך פיסטור, וכ"ש כשנעשה בכוונה להציל ממגע ישראל המחלל שבת בפרהסיא, שיש בזה עוד צדדי היתר, ואין לחוש למה שנעשה עתה מילתא דשכיחא, ולכן הדבר פשוט שיש להקל בזה. עכת"ד. הנה שאף הוא נחית לדון ע"פ טעמו של הרא"ש, לפקפק על הפיסטור ביין שלנו, ואיהו מותיב לה ואיהו מפרק לה כמ"ש, וכן עיקר כפי שהעלה במסקנתו להקל. וגם הלום ראה ראיתי להגר"מ פיינשטיין בשו"ת אגרות משה (חיו"ד ח"ג סי' לא) שדן בשיעור בישול היין להתירו במגע עכו"ם, וכתב, שמעיקר הדין כל שנתבשל עד שהגיע לחום שהיד סולדת בו, חשיב בישול, כדמוכח מ"ש הרא"ש (ע"ז ל א), שאף שבפרק כירה (מ ב) נחלקו גבי שמן אם הפשרו זהו בישולו, מ"מ כל שהרתיו הוי מבושל לכ"ע. ומסתברא שהואיל ואין להצריך בדין יי"נ בישול יותר מיד סולדת בו, לכן מה שיש פקטריס שמבשלים יינותיהם יותר משיעור יד סולדת בו, אין בזה איסור מגע עכו"ם ביין כזה, כי ודאי שהוא בישול, ומ"ש הש"ך דבעינן שיתמעט ממדתו ע"י רתיחה, נראה שהוא פחות משיעור יד סולדת בו, או שהוא סימן לשיעור יד סולדת בו, שגם בזה היין מתמעט קצת. ויש לסמוך ע"ז להלכה ולמעשה. וא"צ להחמיר כמ"ש בדרכי תשובה בשם ספר כנר לאדן שיעור גדול מזה, מכיון שכל הראשונים מתירים על ידי רתיחה בלבד. עכת"ד. (וע"ע באגרות משה חאה"ע ח"ד ס"ו קח). אמנם ראיתי בשו"ת שבט הלוי ח"ב (סי' נא), דאין ולא ורפיא בידיה, שמתחלה כ' להחמיר ע"פ סברת האומרים שצריך שיתבשל כל כך עד שיעשה היין מתוק. ודלא כמ"ש בדרכי תשובה בשם כנר לאדן להחמיר יותר בזה, שמצריך שיהיה טעמו כטעם דבש ושוב כתב שי"ל שזהו דוקא בסתם יינם או במגע עכו"ם שבזמן חכמי הש"ס שהיו אוסרים אותו בהנאה, אבל עתה שנהגים היתר בהנאה, כמ"ש הרמ"א בהגה (ר"ס קכג). ומה"ט אנו מקילים בכמה דברים בהל' יין נסך, א"כ ה"נ בנ"ד יש מקום להקל כד' מרן הש"ע שפסק כד' הגאונים דסגי ברתיוחה בלבד, שיצא מגדר הפשר ונכנס בגדר בישול. ואין ראייה להחמיר מדברי המחברים הספרדים המובאים בדרכי תשובה שהחמירו בזה, שהרי הם פוסקים כדברי מרן המחבר (ר"ס קכג) להחמיר ולאסור בהנאה. ומיהו במגע גוי ממש ביין שלנו יש להחמיר דלא סגי בבישול בלבד, אלא רק למחלל שבת בפרהסיא שנגע ביין שלנו, שיש עוד צירופי קולות, בזה יש לסמוך על מ"ש המחבר בש"ע ע"י הרתחה פעם אחת, שאז חל עליו שם בישול, וכמ"ש הרשב"א שקבלת הגאונים מרעת. עכת"ד. ומ"ש בשם המחברים הספרדים להחמיר, זה אינו, שהרי בשלחן גבוה (סי' קכג סק"ז) כתב, שבטלה דעת המחמירים בזה אצל דעת כל הגאונים ומרן הש"ע דס"ל שכל שרתח ע"ג האש כל שהוא, חשיב יין מבושל, שאי אפשר שלא יתמעט. וכן דעת הגאון מהר"א ישראל בס' כסא אליהו. וע"ע להגאון מהר"י פראג' בשו"ת מהר"י"ף (סי' כא) שהוסיף להקל גם בעירו מכלי ראשון, דחשיב יין מבושל. [אך יש לפקפק על זה, שהרי עירו אינו מבשל אלא כדי קליפה. ושו"ר להגרצ"פ פראנק בשו"ת הר צבי (חיו"ד סי' קיב), שג"כ מפקפק בזה. ע"ש]. וע"ע בשו"ת תפארת אדם (חיו"ד סי' לב). ע"ש. ולמטוניה דמר גם לדין דנקטינן לאסור בהנאה, כדעת מרן, מ"מ במגע גוי ישמעאל, שהסכימו כל הגאונים שאין מגעו אוסר בהנאה אלא בשתיה, וכמ"ש כן הרמב"ם (פרק יא מהל' מאכלות אסורות ה"ז), וכן פסק מרן הש"ע (בסי' קכד ס"ו). וע"ע בשו"ת הרשב"ץ ח"א (סי' מח). ובשו"ת נחפה בכסף ח"ב (חיו"ד ס"ו ד). וכ"כ הגאון רבי אליהו ישראל בשו"ת קול אליהו ח"א (חיו"ד סי' כג) ובשו"ת עוגת אליהו (סי' כד). וע"ע בשו"ת נדיב לב ח"א (סי' צב) ובשו"ת בני בנימין (סוף סי' ו). ע"ש. יש להקל ברתיוחה אחת ע"ג האש, וכן לגבי היין המפוסטר. ומיהו לענין הלכה נ"ל שהעיקר כפסק הגאונים ומרן הש"ע שברתיחה אחת נחשב יין מבושל, אפי' לגבי מגע נוצרי שאוסר בהנאה בסתם יין, שאפי' אם תמצא לומר שלא יצאנו מידי ספק פלוגתא דרבנותא, קבלת הגאונים תכריע, ובפרט שכן פסק מרן הש"ע, ואנו קבלנו עליו הוראות מרן לכל אשר יאמר כי הוא זה. ובפרט במילתא דרבנן, דקי"ל ספק דרבנן לקולא. וכמ"ש לעיל. וע"ע בשו"ת הרדב"ז ח"א (סי' ב) ובשו"ת ישכיל עבדי ח"א (חיו"ד סי' ד אות יט והלאה). ובשו"ת יביע אומר ח"ז (חיו"ד סי' יא אות ד) ובשו"ת שואל ונשאל ח"ו (חיו"ד סי' קלו). וממילא רוחא שמעתתא גם לענין היין המפוסטר שדינו כדין היין המבושל, שאינו נאסר במגע גוי. והמחמיר בזה לכתחלה להזהר ממגע גוי תבא עליו ברכה. אבל בדיעבד אין לאסור שהתורה חסה על ממונם של ישראל. והנלע"ד כתבתי.